KRIBHCO
Cooperative and beyond...

કૃષક સારથી

માસિક ન્યુઝલેટર
કૃષક ભારતી કો-ઓપરેટીવ લિમિટેડ (કૃભકો)

અંક ૪૦, એપ્રિલ - ૨૦૨૬

સીમાચિહ્નથી ચળવળ સુધી: સહકારી સંસ્થાઓ ભારતના વિકાસના બીજા એન્જિન તરીકે ઉભરી રહી છે.

શ્રી એસ.એસ. યાદવ, એમડી, કૃભકો
અને ચેરમેન, ઓમઇફ્કો (OMIFCO),
ડો. અહેમદ અલ મરહૌબી સીઈઓ, ઓમઇફ્કો

ફક્ત આંતરિક પરિભ્રમણ માટે

KRIBHCO
Cooperative and beyond...

ડિરેક્ટરનો સંદેશ

અમે 'કૃષક સારથિ' ની ૪૦મી આવૃત્તિ રજૂ કરતા આનંદ અનુભવીએ છીએ, જે સુધારાઓ, નવીનતા અને સામૂહિક પ્રયાસો દ્વારા કૃષિ અને સહકારી ક્ષેત્રને મજબૂત બનાવવામાં ભારતની પ્રગતિ પર પ્રકાશ પાડે છે.

આ આવૃત્તિ મહત્વના સીમાચિહ્નો દર્શાવે છે, જેમાં સારસ્વત કો-ઓપરેટિવ બેંક અને અમૂલ દ્વારા ₹ ૧ લાખ કરોડનું ટર્નઓવર વટાવવાની સિદ્ધિ સામેલ છે, જે સહકારી ચળવળની શક્તિ અને સંભવિતતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

રાષ્ટ્રીય સહકાર નીતિ ૨૦૨૫, 'સહકાર થી સમૃદ્ધિ' ના વિઝનને અનુરૂપ પારદર્શિતા, સંસ્થાકીય મજબૂતી અને વિસ્તૃત તકોને પ્રોત્સાહન આપીને સહકારી સંસ્થાઓને વિકાસના મુખ્ય ચાલક તરીકે વધુ મજબૂત બનાવે છે.

ખેડૂતોની આવક વધારવા, પ્રાપ્તિ (પ્રોક્યોરમેન્ટ) પ્રક્રિયાને મજબૂત કરવા, સંકલિત ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવા અને ખાતર ક્ષેત્રે આત્મનિર્ભરતા વધારવા માટેના કેન્દ્રિત પ્રયાસો ટકાઉ અને સર્વસમાવેશક કૃષિ વિકાસ પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.

આ સામૂહિક પ્રયાસો ખેડૂતોને સશક્ત બનાવવા, સહકારી સંસ્થાઓને મજબૂત કરવા અને પ્રગતિશીલ ભારતનું નિર્માણ કરવાના વિઝનને પુનઃપુષ્ટ કરે છે.

મનીષ કુમાર
ડિરેક્ટર (માર્કેટિંગ), કૃભકો

એડિટરનો સંદેશ

પ્રિય વાચકો,

કૃષક સારથિની આ આવૃત્તિ પ્રસ્તુત કરવી એ અમારું સૌભાગ્ય છે, જે ભારતની સહકારી ચળવળની વધતી જતી શક્તિ અને ખેડૂત-કેન્દ્રીત પહેલોને આગળ વધારવામાં કૃભકો ના સતત નેતૃત્વને પ્રતિબિંબિત કરતા નોંધપાત્ર વિકાસને આવરી લે છે.

આ આવૃત્તિ મુખ્ય સિદ્ધિઓ અને ભવિષ્યલક્ષી પહેલોને એકસાથે લાવે છે જે સહકારી અને કૃષિ ક્ષેત્રોની ગતિશીલ પ્રગતિને રેખાંકિત કરે છે. સહકારી નિવસનતંત્ર (ecosystem) ની સીમાચિહ્નરૂપ સિદ્ધિઓથી લઈને વ્યૂહાત્મક નીતિગત પ્રગતિ સુધી, આ વિકાસ સર્વસમાવેશક વિકાસ, સંસ્થાકીય શ્રેષ્ઠતા અને રાષ્ટ્રીય પ્રગતિ પ્રત્યેની દ્રઢ પ્રતિબદ્ધતાને ઉજાગર કરે છે.

જમીનનું સ્વાસ્થ્ય, ટકાઉ કૃષિ પદ્ધતિઓ અને ક્ષમતા-વર્ધન પહેલોને પ્રોત્સાહન આપવા પર કૃભકોનું સતત ધ્યાન સ્થિતિસ્થાપક ખેતી પ્રણાલીના પાયાને મજબૂત કરવાનું ચાલુ રાખે છે. વિવિધ પ્લેટફોર્મ પર મળેલી માન્યતા પર્યાવરણ પ્રત્યે જવાબદાર અને ઉત્પાદકતા વધારતા કૃષિ ઉકેલોને આગળ વધારવા માટે સંસ્થાની પ્રતિબદ્ધતાને વધુ ભારપૂર્વક દર્શાવે છે.

વધારામાં, નેતૃત્વ-સંચાલિત પહેલો, વ્યૂહાત્મક આયોજનના પ્રયાસો અને વૈશ્વિક જોડાણો ખાતર અને કૃષિ ક્ષેત્રોમાં કાર્યકારી શ્રેષ્ઠતા, સંસ્થાકીય મજબૂતીકરણ અને લાંબા ગાળાની ટકાઉપણું પર સ્પષ્ટ ભાર મૂકે છે.

સાથે મળીને, આ સિદ્ધિઓ સહકારી શ્રેષ્ઠતાને મજબૂત કરવા, ટકાઉ કૃષિ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા અને વ્યવસાયિકતા અને સમર્પણ સાથે અમારા ખેડૂત-સભ્યોને કાયમી મૂલ્ય પ્રદાન કરવાની અમારી સામૂહિક પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

શૈલેન્દ્ર સિંહ
સંયુક્ત જી.એમ (માર્કેટિંગ & પીઆર), કૃભકો

KRIBHCO
Cooperative and beyond...

સ્ટેટ માર્કેટીંગ મેનેજરનો સંદેશ

આત્મીય સહકારી મિત્રો,

કૃષક સારથીનું ૪૦મું સંસ્કરણ આપની સમક્ષ મુકતા ખૂબ જ આનંદની લાગણી અનુભવીએ છીએ.

સહકાર મંત્રાલય, ખાતર મંત્રાલય તથા કૃષિ મંત્રાલય દ્વારા ખેડૂતો તથા સહકારી ક્ષેત્ર માટે ઉઠાવવામાં આવેલ વિવિધ પહેલોને આ આવૃત્તિમાં સમાવવામાં આવી છે. ખાતર આત્મનિર્ભરતા માટે વ્યૂહાત્મક રોડમેપ માટે ઉચ્ચસ્તરીય વિચાર વિમર્શ મંથન સત્રની વિગત પણ આ અંકમાં સમાવવામાં આવી છે.

કૃભકોની વિવિધ પ્રવૃતિઓને પણ આપની સમક્ષ મુકવાનો અમારો નમ્ર પ્રયાસ છે. કૃષક સારથીની આ આવૃત્તિ આપ સર્વેને માહિતીસભર રહેશે....

જય સહકાર......

એસ.બી પંડયા
સ્ટેટ માર્કેટીંગ મેનેજર, કૃભકો

એક્સિક્યુટિવ ડિરેક્ટર (ઓપરેશન્સ) & પ્લાન્ટ હેડનો સંદેશ

કૃષક સારથીનું ૪૦મું સંસ્કરણ આપની સમક્ષ પ્રસ્તુત કરતા અમે અત્યંત આનંદ અનુભવીએ છીએ. આ અંક એપ્રિલ ૨૦૨૬ દરમિયાન કૃભકો સુરત ખાતે યોજાયેલી વિવિધ રમતગમત અને તાલીમ પ્રવૃત્તિઓને આવરી લે છે.

આ અંકનું મુખ્ય આકર્ષણ 'કૃભકો પ્રીમિયર લીગ (KPL) ૨૦૨૬' છે, જેનું આયોજન દર વર્ષની જેમ આ વર્ષે પણ રમતગમત અને ફિટનેસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કરવામાં આવ્યું હતું. આ ટુર્નામેન્ટમાં મહિલા KPL, વરિષ્ઠ કર્મચારીઓની મૈત્રીપૂર્ણ મેચ અને પુરુષ KPL દ્વારા સ્વાસ્થ્ય અને એકતાનો અદભૂત સંગમ જોવા મળ્યો. ૧૦૦થી વધુ મહિલા ખેલાડીઓની ઉત્સાહભેર ભાગીદારી અને વરિષ્ઠ અધિકારીઓની સક્રિયતાએ આપણી ટીમ ભાવનાને વધુ મજબૂત બનાવી છે

વ્યાવસાયિક મોરચે, HRD વિભાગ દ્વારા 'વ્હીકલ ટ્રેકિંગ સિસ્ટમ (VTS)' પર વિશેષ તાલીમ આપવામાં આવી હતી. આ ટેકનોલોજી દ્વારા ખાતરના પરિવહન પર રીઅલ-ટાઇમ દેખરેખ રાખી શકાશે, જે આપણી કાર્યકારી ક્ષમતામાં વધારો કરશે.

કૃભકો હંમેશા કર્મચારીઓના સ્વાસ્થ્ય અને કૌશલ્ય વર્ધન માટે પ્રતિબદ્ધ છે. આશા છે કે આ અંક આપને સંસ્થાની પ્રગતિથી માહિતગાર રાખશે.

પી. ચંદ્ર મોહન
એક્સિક્યુટીવ ડિરેક્ટર
(ઓપરેશન્સ) & પ્લાન્ટ હેડ , કૃભકો

સંપાદક મંડળ

મનીષ કુમાર, ડિરેક્ટર (માર્કેટીંગ) &
ચેરમેન
શૈલેન્દર સિંહ, જોઇન્ટ જી.એમ (માર્કેટિંગ & પી.આર)
ચીફ એડિટર
ડૉ. તેજીન્દર સિંહ, જોઇન્ટ જી.એમ (માર્કેટિંગ)
મેમ્બર (એફ.એ.એસ)

શ્રી દેવીષ્ટ અગરવાલ, ડી.એમ (એમ.એસ)
મેમ્બર આઇટી અને ટેકનિકલ
શ્રી ગુરુપ્રસાદ હિરેમથ, ડી.એમ (માર્કેટિંગ)
એડિટિંગ, ડિઝાઇન અને સર્ક્યુલેશન
શ્રી એ. રવિચંદ્રન, ડી.એમ (એચ.આર)
એડિટિંગ, ડિઝાઇન અને સર્ક્યુલેશન

શ્રી મોહિત, ડી.એમ (માર્કેટિંગ)
સભ્ય-ઉદ્યોગ અપડેટ્સ
શ્રી મનોજ રેડ્ડી, એ.એમ (માર્કેટિંગ)
મેમ્બર કો-ઓપરેટિવે

સહકાર મંત્રાલયના સમાચાર

સહકારી ક્ષેત્રની ઐતિહાસિક સિદ્ધિ: માનનીય અમિત શાહે સારસ્વત સહકારી બેંક અને અમૂલને ₹૧ લાખ કરોડના ટર્નઓવર (કારોબાર) બદલ અભિનંદન પાઠવ્યા.

માનનીય કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રી અને સહકારિતા મંત્રી શ્રી અમિત શાહે નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬ દરમિયાન ₹૧ લાખ કરોડથી વધુ વાર્ષિક ટર્નઓવરનો ઐતિહાસિક આંકડો પાર કરવા બદલ સારસ્વત સહકારી બેંક અને અમૂલને હાર્દિક અભિનંદન પાઠવ્યા છે.

આ સિદ્ધિને ઐતિહાસિક ગણાવતા શ્રી અમિત શાહે જણાવ્યું હતું કે, આ ભારતના સહકારી ક્ષેત્રની વધતી જતી શક્તિ, મજબૂતી અને વ્યાપક સંભાવનાઓનું પ્રતીક છે. તેમણે ઉલ્લેખ કર્યો કે આવી સિદ્ધિઓ સહકારી બેંકિંગ અને ડેરી ક્ષેત્ર, બંનેને સશક્ત બનાવવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે.

પોતાના સંદેશમાં શ્રી અમિત શાહે કહ્યું કે, આ સફળતા આત્મનિર્ભર ભારતના નિર્માણના સંકલ્પને વધુ ગતિ આપશે અને દેશભરની સહકારી સંસ્થાઓને શ્રેષ્ઠતાના નવા આયામો સ્થાપિત કરવા માટે પ્રેરિત કરશે.

તેમણે સારસ્વત સહકારી બેંક અને અમૂલ સાથે જોડાયેલા તમામ સમર્પિત કર્મયોગીઓ પ્રત્યે પોતાની હાર્દિક પ્રશંસા વ્યક્ત કરી હતી અને તેમના સામૂહિક પ્રયાસ, પ્રતિબદ્ધતા અને આ ઉત્કૃષ્ટ સિદ્ધિમાં તેમના મહત્વપૂર્ણ યોગદાનના વખાણ કર્યા હતા.

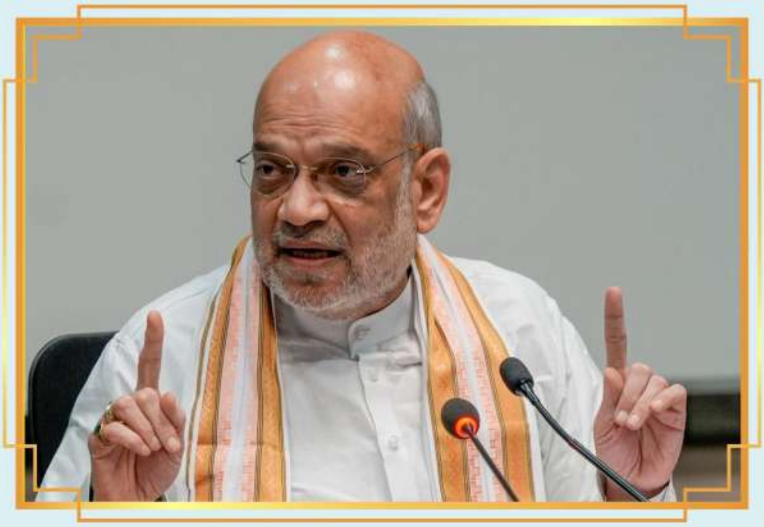

શું તમે જાણો છો?

સારસ્વત સહકારી બેંક, જેની શરૂઆત ૧૯૧૮ માં માત્ર ₹૧૦,૦૦૦ ની મૂડીથી થઈ હતી, તે આજે ₹૧ લાખ કરોડથી વધુ વાર્ષિક ટર્નઓવર (કારોબાર) સુધી પહોંચી ગઈ છે; વિશેષ વાત એ છે કે ભારતના ૧,૫૦૦ થી વધુ શહેરી સહકારી બેંકોમાંથી ખૂબ જ ઓછી બેંકોને ભારતીય રિઝર્વ બેંકનો 'શિડ્યુલ્ડ બેંક' (Scheduled Bank) નો દરજ્જો પ્રાપ્ત છે, જે તેની અસાધારણ વિશ્વસનીયતા અને મજબૂતી દર્શાવે છે.

માનનીય પ્રધાનમંત્રીના "સહકાર સે સમૃદ્ધિ"ના વિઝનને સહકારી સુધારાઓને આગળ ધપાવ્યા છે.

સરકારના સહકારી સુધારાઓના અમલીકરણને વેગ આપવા અને "સહકાર સે સમૃદ્ધિ" ના વિઝનને આગળ વધારવા માટે વિજ્ઞાન ભવન, નવી દિલ્હી ખાતે "નેશનલ કોઓપરેશન પોલિસી ૨૦૨૫ માટે અમલીકરણના માર્ગો અને આગામી વ્યૂહરચના" વિષય પર એક રાષ્ટ્રીય સંમેલનનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ સંમેલન સહકાર મંત્રાલય, ભારત સરકાર અને ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી (TSU) દ્વારા સંયુક્ત રીતે આયોજિત કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં દેશભરના નીતિ નિર્ધારકો, સહકારી નેતાઓ, નિષ્ણાતો અને હિતધારકો એકઠા થયા હતા.

સભાને સંબોધિત કરતા, માનનીય કેન્દ્રીય સહકાર રાજ્ય મંત્રી શ્રી કૃષ્ણ પાલ ગુર્જરે ભાર મૂક્યો હતો કે સહકારી ચળવળ લાંબા સમયથી ભારતની સામાજિક-આર્થિક પ્રગતિનો પાયો રહી છે, ખાસ કરીને ગ્રામીણ સમુદાયોના સશક્તિકરણમાં તેની ભૂમિકા મહત્વની છે. તેમણે નોંધ્યું હતું કે 'રાષ્ટ્રીય સહકાર નીતિ ૨૦૨૫ સહકારી સંસ્થાઓને રાષ્ટ્રીય વિકાસના બીજા એન્જિન તરીકે સ્થાપિત કરવા અને ૨૦૪૭ સુધીમાં વિકસિત ભારતના લક્ષ્યને પ્રાપ્ત કરવામાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપવા માટે એક વ્યાપક અને દૂરંદેશી રોડમેપ પૂરો પાડે છે.

માનનીય મંત્રીએ હાઈલાઈટ કર્યું હતું કે આ નીતિ દેશભરના સૂચનોને સામેલ કરીને વ્યાપક પરામર્શ પ્રક્રિયા દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવી છે. મુખ્ય ધ્યાન કેન્દ્રિત ક્ષેત્રોમાં સહકારી સંસ્થાઓને મજબૂત બનાવવી, તેમનો વ્યાપ વધારવો, વ્યાવસાયિક અને પારદર્શક સંચાલનને પ્રોત્સાહન આપવું, યુવાનોની ભાગીદારીને પ્રોત્સાહિત કરવી અને જીવંત સહકારી નિવસનતંત્ર ઉભું કરવાનો સમાવેશ થાય છે. તેમણે ગ્રાસરૂટ લેવલ (તળિયાના સ્તરે) તેની અસરને વધુ ઊંડી બનાવવા માટે સહકારને લોક ચળવળ બનાવવાનું પણ આહ્વાન કર્યું હતું.

શ્રી ગુર્જરે સહકાર મંત્રાલય દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી અનેક પરિવર્તનકારી પહેલોની રૂપરેખા આપી હતી, જેમાં પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ મંડળીઓ (PACS) ને બહુ-કાર્યાત્મક આર્થિક એકમોમાં રૂપાંતરિત કરવા, ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટીની સ્થાપના, શ્વેત ક્રાંતિ ૨.૦ ને પ્રોત્સાહન, રાષ્ટ્રીય સહકારી ડેટાબેઝનો વિકાસ અને 'ભારત ટેક્સી' જેવી નવીન પહેલોની રજૂઆતનો સમાવેશ થાય છે.

આ પ્રસંગે સહકાર મંત્રાલયના સચિવ ડો. આશિષ કુમાર ભુતાનીએ માહિતી આપી હતી કે કાર્યક્ષમતા, પારદર્શિતા અને વ્યાપારલક્ષી અભિગમ વધારવા માટે દેશભરમાં ૮૦,000 થી વધુ PACS નું કોમ્પ્યુટરાઈઝેશન કરવામાં આવી રહ્યું છે. તેમણે ખેડૂતોને વાજબી ભાવ સુનિશ્ચિત કરવા, લણણી પછીના નુકસાનને ઘટાડવા અને લોજિસ્ટિક્સ ખર્ચ ઘટાડવા માટે વિકેન્દ્રિત સંગ્રહ પ્રણાલીના મહત્વ પર પણ ભાર મૂક્યો હતો.

પ્રધાનમંત્રીના આર્થિક સલાહકાર પરિષદના અધ્યક્ષ પ્રો. એસ. મહેન્દ્ર દેવે ભારતીય અર્થતંત્રમાં સહકારી સંસ્થાઓના યોગદાનને નોંધપાત્ર રીતે વધારવા માટેની વ્યૂહરચનાઓ પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો અને સર્વસમાવેશક અને ટકાઉ વિકાસ માટેના વાહન તરીકે તેમની ક્ષમતાની નોંધ લીધી હતી. ભારતીય રિઝર્વ બેંકના સેન્ટ્રલ બોર્ડના ડાયરેક્ટર શ્રી સતીશ મરાઠેએ છેવાડાના માણસ સુધી સસ્તું ધિરાણ પહોંચાડવામાં સહકારી સંસ્થાઓની ભૂમિકા પર ભાર મૂક્યો હતો.

સંમેલનમાં ડિજિટલ પબ્લિક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, PACS નું મજબૂતીકરણ, સભ્ય શિક્ષણ, યુવા અને મહિલા ભાગીદારી અને સહકારી ધિરાણ પ્રણાલી પર બહુવિધ સત્રો યોજાયા હતા. આ ચર્ચાઓએ અસરકારક નીતિ અમલીકરણ માટે વ્યવહારુ ભલામણો રજૂ કરી હતી.

રાષ્ટ્રીય સંમેલન રાષ્ટ્રીય સહકાર નીતિ ૨૦૨૫ ને આગળ વધારવાની, સહકારી ક્ષેત્રને પારદર્શક, ટેકનોલોજી આધારિત અને લોક-કેન્દ્રીત પ્રણાલી તરીકે વધુ મજબૂત બનાવવાની અને "સહકાર સે સમૃદ્ધિ" ના વિઝનને સાકાર કરવાની દ્રઢ પ્રતિબદ્ધતા સાથે સમાપ્ત થયું.

રસાયણ અને ખાતર મંત્રાલયના સમાચાર

માનનીય કેન્દ્રીય મંત્રી શ્રી જે. પી. નડ્ડાએ ગ્રીન એમોનિયા પહેલને આત્મનિર્ભરતા અને સ્વચ્છ ઉર્જા પરિવર્તનની દિશામાં સીમાચિહ્નરૂપ ગણાવી.

માનનીય કેન્દ્રીય રસાયણ અને ખાતર મંત્રી શ્રી જે. પી. નડ્ડાએ ગ્રીન એમોનિયા ખરીદ સમજૂતી (GAPA) અને ગ્રીન એમોનિયા પુરવઠા સમજૂતી (GASA) ના વિનિમયને ભારતના ટકાઉ ખાતર ઉત્પાદન, ઉર્જા સુરક્ષાના મજબૂતીકરણ અને આત્મનિર્ભરતાની દિશામાં એક ઐતિહાસિક સિદ્ધિ ગણાવી છે.

રાષ્ટ્રીય હરિત હાઇડ્રોજન મિશન (NGHM) અંતર્ગત નવી દિલ્હીમાં સંપન્ન થયેલા આ કરારોનું વિનિમય ભારતની સ્વચ્છ ઉર્જા પરિવર્તન યાત્રાને ગતિ આપવા તથા ખાતર ક્ષેત્રમાં ગ્રીન હાઇડ્રોજન અને ગ્રીન એમોનિયા પ્રોજેક્ટ્સના અમલીકરણની દિશામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે. આ પ્રસંગે માનનીય નવી અને નવીનીકરણીય ઉર્જા મંત્રી શ્રી પ્રહલાદ જોશી સહિત વરિષ્ઠ અધિકારીઓ અને ઉદ્યોગ જગતના પ્રતિનિધિઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

આ પહેલના મહત્વને રેખાંકિત કરતા શ્રી જે. પી. નડ્ડાએ જણાવ્યું હતું કે ખાતર ઉત્પાદનમાં ગ્રીન એમોનિયાના સમાવેશથી કાર્બન ઉત્સર્જનમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો થશે તથા સપ્લાય ચેઇનમાં લાંબા ગાળાની સ્થિરતા સુનિશ્ચિત થશે. તેમણે કહ્યું કે આ પહેલ સરકારની સ્વચ્છ, હરિત અને વધુ મજબૂત ભવિષ્યના નિર્માણ પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે, જેનાથી દેશ અને ખેડૂતો બંનેને ફાયદો થશે.

ભારત હાલમાં ફોસ્ફેટિક અને પોટાશિક ખાતરોનું પૂરતું ઉત્પાદન કરે છે, પરંતુ તેનો મોટો હિસ્સો આયાતી એમોનિયા પર નિર્ભર છે. વૈશ્વિક બજારમાં ઉતાર-ચઢાવ અને પુરવઠાની અનિશ્ચિતતાઓ વચ્ચે, લાંબા ગાળાના કરારો દ્વારા ગ્રીન એમોનિયાને અપનાવવું એ એક વ્યૂહાત્મક ઉકેલ તરીકે ઉભરી આવ્યું છે. ૧૦ વર્ષના ગાળાવાળા આ કરારો સ્પર્ધાત્મક ભાવે એમોનિયાનો સ્થિર અને વિશ્વસનીય પુરવઠો સુનિશ્ચિત કરશે, જેનાથી સ્થાનિક ઉત્પાદન અને ભાવ સ્થિરતાને બળ મળશે.

આ પહેલ આર્થિક અને પર્યાવરણીય બંને દ્રષ્ટિએ મહત્વના લાભો પ્રદાન કરશે. આયાતી એમોનિયા પરની નિર્ભરતા ઘટવાથી વિદેશી મુદ્રાની બચત થશે, સ્થાનિક ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન મળશે તથા ગ્રીન એમોનિયા ઉત્પાદન ક્ષમતામાં રોકાણને વેગ મળશે. સાથે જ, તેનાથી રોજગારીની નવી તકો ઉભી થશે અને ખાતર ક્ષેત્રમાં નવા સહભાગીઓના આગમનને પણ પ્રોત્સાહન મળશે.

સ્ટ્રેટેજિક ઇન્ટરવેન્શન્સ ફોર ગ્રીન હાઇડ્રોજન ટ્રાન્ઝિશન (SIGHT) કાર્યક્રમ અંતર્ગત સોલર એનર્જી કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા (SECI) એ સ્પર્ધાત્મક ટેન્ડર પ્રક્રિયાનું સંચાલન કર્યું, જેના પરિણામે ગ્રીન એમોનિયા માટે અત્યંત સ્પર્ધાત્મક ભાવો પ્રાપ્ત થયા છે. દેશભરના વિવિધ ખાતર એકમોને કુલ ૭,૨૪,૦૦૦ ટન પ્રતિ વર્ષની પુરવઠા ક્ષમતા ફાળવવામાં આવી છે, જે ગ્રીન એમોનિયાના સ્થાનિક ઉપયોગમાં નોંધપાત્ર વધારો દર્શાવે છે.

પરંપરાગત ગ્રે એમોનિયાથી ગ્રીન એમોનિયા તરફનું પરિવર્તન ખાતર ઉદ્યોગના કાર્બન ફૂટપ્રિન્ટમાં મહત્વપૂર્ણ ઘટાડો લાવશે, સાથે જ ભારતને ટકાઉ કૃષિ ઇનપુટ્સના ક્ષેત્રમાં વૈશ્વિક અગ્રણી તરીકે સ્થાપિત કરવામાં મદદ કરશે. આગામી દાયકામાં આ પહેલથી અંદાજે ૨.૫ બિલિયન ડોલરની વિદેશી મુદ્રાની બચત થવાનો અંદાજ છે.

₹૧૯,૭૪૪ કરોડના ખર્ચ સાથે, રાષ્ટ્રીય હરિત હાઇડ્રોજન મિશનનું લક્ષ્ય વર્ષ ૨૦૩૦ સુધીમાં પ્રતિ વર્ષ ઓછામાં ઓછું ૫ મિલિયન મેટ્રિક ટન ગ્રીન હાઇડ્રોજનનું ઉત્પાદન કરવાનું છે. આ મિશન ભારતને ગ્રીન હાઇડ્રોજન અને તેના વ્યુત્પન્ન ઉત્પાદનોનું વૈશ્વિક હબ બનાવવાના ઉદ્દેશ્યથી તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે, જેનાથી ટકાઉ વિકાસને પ્રોત્સાહન મળશે અને અશ્મિભૂત ઇંધણ આધારિત આયાત પર નિર્ભરતા ઘટશે.

આ મહત્વપૂર્ણ પહેલ ભારત સરકાર દ્વારા ઓછા-કાર્બન અને ભવિષ્ય-લક્ષી ખાતર ક્ષેત્રના નિર્માણની દિશામાં એક નિર્ણાયક પગલું છે. આ ટકાઉપણું, ઉર્જા સુરક્ષા અને લાંબા ગાળાની મજબૂતી પ્રત્યે રાષ્ટ્રની પ્રતિબદ્ધતાને સશક્ત બનાવતા આત્મનિર્ભર ભારતના સંકલ્પને પણ નવી ઉર્જા પ્રદાન કરે છે.

KRIBHCO

Cooperative and beyond...

કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલયના સમાચાર

માનનીય કેન્દ્રીય કૃષિ મંત્રી શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે ખેડૂતોની આવક અને સુરક્ષા પર સરકારના ધ્યાન પર ભાર મૂક્યો.

માનનીય કેન્દ્રીય કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ તથા ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રી શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે શ્રેણીબદ્ધ પ્રગતિશીલ અને ખેડૂત-કેન્દ્રીત પહેલો દ્વારા ખેડૂતો માટે આવકની સ્થિરતા અને સુરક્ષા બંને સુનિશ્ચિત કરવા માટે ભારત સરકારની મજબૂત પ્રતિબદ્ધતાનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે.

લોકસભાને સંબોધતા શ્રી ચૌહાણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે માનનીય પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના નેતૃત્વમાં સરકારે ખેડૂતોને તેના વિકાસ એજન્ડાના કેન્દ્રમાં રાખ્યા છે. તેમણે નફાકારક વૈકલ્પિક પાકોને પ્રોત્સાહન, લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ (MSP) પર ખરીદીનો વિસ્તાર, પાક વીમામાં સુધારા અને પારદર્શિતા પદ્ધતિઓને મજબૂત કરવા સહિતના મુખ્ય પગલાં પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો.

કેન્દ્રીય મંત્રીએ નોંધ્યું હતું કે સરકાર ખેડૂતોને તમાકુની ખેતી છોડીને વધુ ટકાઉ અને નફાકારક રોકડિયા પાકો તરફ વળવા માટે સક્રિયપણે પ્રોત્સાહિત કરી રહી છે. હાઇબ્રિડ મકાઈ, મરચાં, શક્કરિયા, કપાસ, કઠોળ, તેલીબિયાં અને અન્ય ઉચ્ચ મૂલ્ય ધરાવતા પાકો જેવા યોગ્ય વિકલ્પોની ઓળખ કરવામાં આવી છે જેથી સ્થિર અને વધારેલી ખેતીની આવક સુનિશ્ચિત કરી શકાય.

નાના અને સીમાંત ખેડૂતો દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા પડકારોને ઓળખીને શ્રી ચૌહાણે સંકલિત ખેતી મોડલ (Integrated farming models) ના મહત્વ પર ભાર મૂક્યો હતો. આ મોડલ્સ પાકની ખેતીને બાગાયત, પશુપાલન, મત્સ્યોદ્યોગ, મધમાખી ઉછેર અને કૃષિ-વનીકરણ જેવી સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓ સાથે જોડે છે. તેમણે જણાવ્યું હતું કે આવી વિવિધતા ખેડૂતોને આવકના અનેક સ્ત્રોત ઊભા કરવા અને નાના ખેતરો પર પણ વધુ નફાકારકતા પ્રાપ્ત કરવા સક્ષમ બનાવે છે.

ખરીદીના પ્રયાસો પર પ્રકાશ પાડતા મંત્રીએ જણાવ્યું હતું કે ઘઉં, ડાંગર, કઠોળ અને તેલીબિયાં સહિતના મુખ્ય પાકો માટે MSP માં વધારો કરવામાં આવ્યો છે અને હાલમાં ઐતિહાસિક ખરીદી ચાલી રહી છે. તેમણે ઉમેર્યું હતું કે સરકારે કઠોળની ખરીદી માટે મજબૂત વ્યવસ્થા કરી છે, જેથી નોંધાયેલા ખેડૂતો તેમના ઉત્પાદનને જથ્થાની મર્યાદા વિના વેચી શકે, જેનાથી આવકની નોંધપાત્ર ખાતરી મળે છે.

શ્રી ચૌહાણે પ્રધાનમંત્રી ફસલ બીમા યોજનામાં તાજેતરના સુધારાઓને પરિવર્તનકારી ગણાવ્યા હતા. તેમણે માહિતી આપી હતી કે હવે જ્યારે પાકનું નુકસાન વ્યક્તિગત ખેડૂતોને અસર કરે છે તેવા કિસ્સામાં પણ વળતર ફરજિયાત કરવામાં આવ્યું છે. વધુમાં, ઉપજના ડેટા ઉપલબ્ધ થયાના ૨૧ દિવસની અંદર વીમાના દાવાઓનું પતાવટ કરવું આવશ્યક છે, તેમ ન કરવાના કિસ્સામાં ચૂકવણીમાં ૧૨ ટકા વ્યાજ સામેલ કરવામાં આવશે. આ જોગવાઈ સમયસર નાણાકીય સહાય સુનિશ્ચિત કરે છે અને ખેડૂતોને બિનજરૂરી વિલંબથી બચાવે છે.

પારદર્શિતા અને જવાબદારી પર ભાર મૂકતા મંત્રીએ ગેરરીતિઓ પ્રત્યે સરકારના 'ઝીરો-ટોલરન્સ' અભિગમનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો. તેમણે હાઈલાઇટ કર્યું કે 'કૃષિ રક્ષક પોર્ટલ' જેવા પ્લેટફોર્મ દ્વારા પ્રાપ્ત ફરિયાદોનું તાત્કાલિક નિરાકરણ કરવામાં આવી રહ્યું છે અને જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં કડક કાર્યવાહી કરવામાં આવી રહી છે. ડાયરેક્ટ બેનિફિટ ટ્રાન્સફર (DBT) ના વધતા ઉપયોગથી પારદર્શિતા વધુ મજબૂત બની છે, જે સુનિશ્ચિત કરે છે કે લાભો સીધા ખેડૂતો સુધી પહોંચે.

પોતાના સંબોધનનું સમાપન કરતા શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે જણાવ્યું હતું કે આ વ્યાપક પહેલોનો ઉદ્દેશ્ય સ્થિતિસ્થાપક અને આત્મનિર્ભર કૃષિ ક્ષેત્રનું નિર્માણ કરવાનો છે. આવકની સારી તકો અને જોખમ સામે રક્ષણ સુનિશ્ચિત કરીને સરકાર દેશભરના ખેડૂતોની લાંબા ગાળાની સમૃદ્ધિ અને સુખાકારી માટે મજબૂત પાયો નાખી રહી છે.

શું તમે જાણો છો?

પ્રધાનમંત્રી ફસલ બીમા યોજનાની સુધારેલી જોગવાઈઓ હેઠળ, જો વીમાના દાવાનું પતાવટ ૨૧ દિવસની અંદર કરવામાં ન આવે, તો વીમા કંપનીઓ માટે ખેડૂતોને વધારાના ૧૨% વાર્ષિક વ્યાજ સાથે વળતર ચૂકવવું ફરજિયાત છે—આ એક એવી જોગવાઈ છે જે વૈશ્વિક કૃષિ વીમા પ્રણાલીઓમાં પણ ભાગ્યે જ જોવા મળે છે, જે ખેડૂતો માટે સમયસર અને વિશ્વસનીય નાણાકીય સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરે છે.

માનનીય કેન્દ્રીય કૃષિ મંત્રી શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે બાગાયત ક્ષેત્રને સશક્ત બનાવવા માટે ₹ ૨૦૦ કરોડના કેળા ક્લસ્ટરની જાહેરાત કરી.

માનનીય કેન્દ્રીય કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ તથા ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રી શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે બાગાયત ક્ષેત્રને સશક્ત બનાવવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ પહેલની જાહેરાત કરતા મહારાષ્ટ્રના જલગાંવમાં ₹૨૦૦ કરોડના 'કેળા ક્લસ્ટર'ને મંજૂરી આપી છે. આ જાહેરાત કૃષિ માળખાગત સુવિધાઓને સુદ્રઢ કરવા, ખેડૂતોની આવક વધારવા અને ભારતની કૃષિ મૂલ્ય શ્રૃંખલાને મજબૂત બનાવવાની દિશામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે.

ગુડી પડવાના પવિત્ર અવસરે જલગાંવના પ્રવાસ દરમિયાન શ્રી ચૌહાણે કેળા ઉત્પાદક ખેડૂતો સાથે સંવાદ કર્યો અને તેમને શુભેચ્છાઓ પાઠવી. તેમણે જલગાંવને ભારતની 'કેળા નગરી' તરીકેની તેની મહત્વની ભૂમિકા માટે બિરદાવ્યું અને બાગાયત ક્ષેત્રમાં તેના યોગદાનને રેખાંકિત કર્યું. સાથે જ, ખેડૂતોના હિતમાં સરકારની નિરંતર પ્રતિબદ્ધતાને પણ દોહરાવી.

કેળા ક્લસ્ટર પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત અધતન કૃષિ અને લણણી પછીની માળખાગત સુવિધાઓના વિકાસ પર વિશેષ ધ્યાન આપવામાં આવશે. જેમાં ગુડ એગ્રીકલ્ચરલ પ્રેક્ટિસિસ (G A P), મિકેનાઈઝેશન (યાંત્રીકરણ), જૈવ-નિયંત્રણ ઉપાયો, ફળ આવરણ તથા પ્રી-કૂલિંગ જેવી સુવિધાઓનો વિકાસ કરવામાં આવશે. આ ઉપરાંત, કોલ્ડ સ્ટોરેજ, રિપનિંગ ચેમ્બર (ફળ પકવવા માટેના રૂમ), રેફ્રિજરેટેડ ટ્રાન્સપોર્ટ, પ્રોસેસિંગ યુનિટ્સ અને નિકાસ સુવિધાઓ જેવી આધુનિક વ્યવસ્થાઓનું નિર્માણ કરવામાં આવશે, જેનાથી ખેડૂતોને મૂલ્યવર્ધન અને બજારની બહેતર ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત થશે.

આ પહેલ મિશન ફોર ઇન્ટિગ્રેટેડ ડેવલપમેન્ટ ઓફ હોર્ટિકલ્ચર (MIDH) અને એગ્રીકલ્ચર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ (AIF) જેવી મુખ્ય સરકારી યોજનાઓ દ્વારા સમર્થિત હશે, જેનાથી ખેડૂતોને નાણાકીય સહાય અને પ્રત્યક્ષ લાભો પ્રાપ્ત થશે.

મૂલ્યની અસમાનતાના મુદ્દે ચિંતા વ્યક્ત કરતા શ્રી ચૌહાણે ખેતરના સ્તરે મળતા ભાવ અને શહેરી બજારોમાં છૂટક ભાવ વચ્ચેના તફાવતને રેખાંકિત કર્યો. તેમણે ખાતરી આપી હતી કે કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારો મળીને એવી મિકેનિઝમ વિકસાવી રહી છે, જેનાથી ખેડૂતોને તેમની ઉપજની યોગ્ય અને નફાકારક કિંમત મળી શકે.

કેળા જેવી જલ્દી બગડી જતી (નાશવંત) પાક સાથે જોડાયેલા પડકારોને ધ્યાનમાં રાખીને મંત્રીએ કહ્યું કે કિંમતોમાં અચાનક ઘટાડો થવાની સ્થિતિમાં ખેડૂતોને રક્ષણ આપવા માટે નવીનતા આધારિત મોડલ વિકસાવવામાં આવી રહ્યા છે. પ્રધાનમંત્રી અન્નદાતા આય સંરક્ષણ અભિયાન (PM-AASHA) જેવી યોજનાઓ હેઠળ આ પ્રયાસો ખેડૂતોની આવકને સુરક્ષિત રાખવામાં મદદરૂપ થશે.

ટકાઉ કૃષિ પર ભાર મૂકતા શ્રી ચૌહાણે ખેડૂતોને પ્રાકૃતિક ખેતી અપનાવવાનું આહ્વાન કર્યું, જેથી જમીનની ફળદ્રુપતા જાળવી શકાય. તેમણે રાસાયણિક ખાતરો અને જંતુનાશકોના વધુ પડતા ઉપયોગના દુષ્પ્રભાવોનો ઉલ્લેખ કરતા ખેડૂતોને નાના સ્તરથી પ્રાકૃતિક પદ્ધતિઓ અપનાવવાની સલાહ આપી અને વિશ્વાસ વ્યક્ત કર્યો કે તેનાથી ઉત્પાદન ક્ષમતા અને લાંબા ગાળાની સ્થિરતામાં વધારો થશે.

કેન્દ્રીય મંત્રીએ એ પણ ખાતરી આપી હતી કે ખેડૂતોની સમસ્યાઓ અને સૂચનોના ઉકેલ માટે એક વ્યાપક કાર્ય યોજના તૈયાર કરવામાં આવશે. તેમણે જલગાંવના કેળાને વૈશ્વિક ઓળખ અપાવવા અને નિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સરકારની પ્રતિબદ્ધતા દોહરાવી.

પોતાના સંબોધનના અંતમાં શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે આત્મનિર્ભર અને સમૃદ્ધ ખેડૂત સમુદાયના નિર્માણના સંકલ્પને પુનઃ વ્યક્ત કર્યો, જેનાથી ખેડૂતોને બહેતર માળખાગત સુવિધાઓ, ટકાઉ કૃષિ પદ્ધતિઓ અને વ્યાપક બજારની તકોનો લાભ મળી શકે.

શું તમે જાણો છો?

જલગાંવમાં મંજૂર કરાયેલ ₹૨૦૦ કરોડનું કેળા ક્લસ્ટર માત્ર ઉત્પાદન વૃદ્ધિ પૂરતું મર્યાદિત નથી, પરંતુ તે એક સમગ્ર મૂલ્ય શ્રૃંખલા (Value Chain) આધારિત મોડલ છે, જેના માધ્યમથી સંગ્રહ અને પરિવહન માળખાના અભાવે થતું અંદાજે ૩૦-૪૦ ટકા જેટલું પાકનું નુકસાન અસરકારક રીતે ઘટાડી શકાય છે, જેનાથી વધારાના ઉત્પાદન વિના પણ ખેડૂતોની વાસ્તવિક આવકમાં નોંધપાત્ર વધારો સુનિશ્ચિત કરી શકાય છે.

KRIBHCO

Cooperative and beyond...

માનનીય કેન્દ્રીય કૃષિ મંત્રી શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે કૃષિ ક્ષેત્રની સમીક્ષા કરી, સમયસર રાહત અને ખેડૂત-કેન્દ્રીત સુધારાઓ પર ભાર મૂક્યો.

માનનીય કેન્દ્રીય કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ તથા ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રી શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે કૃષિ ભવન, નવી દિલ્હી ખાતે કૃષિ ક્ષેત્રની વ્યાપક સમીક્ષા કરી હતી, જેમાં પાકના નુકસાનનું મૂલ્યાંકન, વીમાના દાવાઓ અને ખેડૂતોને સમયસર સહાય પૂરી પાડવા પર વિશેષ ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.

ઉચ્ચ સ્તરીય બેઠક દરમિયાન, મંત્રીએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે સરકારનો અભિગમ માત્ર ઉત્પાદન વધારવા પૂરતો મર્યાદિત નથી, પરંતુ ખેડૂતોની સુરક્ષા, આવકની સ્થિરતા અને મુશ્કેલીના સમયે તાત્કાલિક રાહત સુનિશ્ચિત કરવા સુધી વિસ્તરેલો છે. આ સમીક્ષામાં મુખ્યત્વે અનેક રાજ્યોમાં ભારે વરસાદ અને કરા પડવા સહિતની પ્રતિકૂળ હવામાન પરિસ્થિતિઓની પાક પર થયેલી અસર, તેમજ રાહત અને વીમા પ્રણાલીઓની સજ્જતા અંગે ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.

શ્રી ચૌહાણે અધિકારીઓને સમયસર 'ક્રોપ-કટિંગ' પ્રયોગો દ્વારા પાકના નુકસાનનું વૈજ્ઞાનિક અને સચોટ મૂલ્યાંકન સુનિશ્ચિત કરવા સૂચના આપી હતી. તેમણે ભાર મૂક્યો હતો કે કુદરતી આફતોથી પ્રભાવિત ખેડૂતોને તાત્કાલિક રાહત મળવી જોઈએ અને વીમાના દાવાઓ વિલંબ વિના યોગ્ય રીતે પ્રક્રિયા કરીને ચૂકવવા જોઈએ. ગ્રાઉન્ડ લેવલ પર અસરકારક અમલીકરણ સુનિશ્ચિત કરવા માટે કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારો વચ્ચેના સંકલનને મજબૂત બનાવવાની પ્રાથમિકતા નક્કી કરવામાં આવી હતી.

હવામાન સંબંધિત પડકારો પર પ્રકાશ પાડતા મંત્રીએ નોંધ્યું હતું કે હવામાનની આગાહીઓ હજુ વધુ ખરાબ પરિસ્થિતિ સૂચવે છે, તેથી અગાઉથી સલાહ (advisories) આપવી અને સજ્જ રહેવું જરૂરી છે. તેમણે ખેડૂતોના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે હવામાનની આગાહી, પાકની સ્થિતિ અને જોખમ વ્યવસ્થાપન વ્યૂહરચનાઓને સાંકળતી વ્યાપક કાર્ય યોજના તૈયાર કરવા આહવાન કર્યું હતું.

કેન્દ્રીય મંત્રીએ 'કઠોળ મિશનમાં આત્મનિર્ભરતા' (Self-Reliance in Pulses Mission) ને વેગ આપવા પર પણ ભાર મૂક્યો હતો, જેમાં ઉત્પાદન વધારવા, વાવેતર વિસ્તાર વધારવા અને લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ (MSP) પર ખરીદીને મજબૂત કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું છે. તેમણે ખાતરી આપી હતી કે ખેડૂતો તુવેર, અડદ અને મસૂર જેવી કઠોળની મર્યાદા વિના વેચાણ કરી શકશે, જેમાં નાફેડ (NAFED) અને એનસીસીએફ (NCCF) જેવી એજન્સીઓ દ્વારા ખરીદી કરવામાં આવશે, જે યોગ્ય વળતરની ખાતરી આપશે.

શ્રી ચૌહાણે કૃષિ પેદાશોના જથ્થા અને ગુણવત્તા બંનેમાં સુધારો કરવાના મહત્વ પર વધુ ભાર મૂક્યો હતો. તેમણે 'શરબતી' ઘઉં જેવી પ્રીમિયમ જાતોનો ઉદાહરણ તરીકે ઉલ્લેખ કર્યો કે કેવી રીતે ગુણવત્તામાં સુધારો કરવાથી બજારમાં વધુ વળતર મળી શકે છે. તેમણે ખેડૂતોની આવક વધારવા માટે સુધારેલી પાકની જાતો, બાયો-ફોર્ટિફાઇડ પાકો અને બહેતર કૃષિ પદ્ધતિઓ અપનાવવા પ્રોત્સાહિત કર્યા હતા.

વધુમાં, મંત્રીએ દેશવ્યાપી 'વિકસિત કૃષિ સંકલ્પ અભિયાન'ની તૈયારીઓની સમીક્ષા કરી હતી, જેનો ઉદ્દેશ્ય ખેડૂતોને વૈજ્ઞાનિક સલાહકારી સેવાઓ, આધુનિક ટેકનોલોજી અને પ્રાદેશિક પાક માર્ગદર્શન પૂરું પાડવાનો છે. કૃષિ વિકાસ માટે વ્યવહારુ, પાક-વાર અને રાજ્ય-વાર રોડમેપ તૈયાર કરવા માટે વૈજ્ઞાનિકો, નિષ્ણાતો અને ખેડૂતોને સાંકળતી પ્રાદેશિક પરિષદોનું આયોજન કરવામાં આવી રહ્યું છે.

સરકારની પ્રતિબદ્ધતાનો પુનરોચ્ચાર કરતા શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે જણાવ્યું હતું કે ખેડૂતોને વ્યાપક સહાય સુનિશ્ચિત કરવા માટે બીજથી બજાર સુધીની સમગ્ર કૃષિ મૂલ્ય શૃંખલાને આવરી લેતી સર્વગ્રાહી વ્યૂહરચના તૈયાર કરવામાં આવી રહી છે. તેમણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે આ પહેલો કૃષિ ક્ષેત્રમાં સ્થિતિસ્થાપકતા મજબૂત કરશે અને રાષ્ટ્રની સમૃદ્ધિમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપશે.

માનનીય કેન્દ્રીય કૃષિ મંત્રી શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે વૈશ્વિક પડકારો વચ્ચે કૃષિ સ્થિરતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે ઉચ્ચ સ્તરીય બેઠકની અધ્યક્ષતા કરી.

માનનીય કેન્દ્રીય કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ તથા ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રી શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે વર્તમાન વૈશ્વિક પરિસ્થિતિઓ વચ્ચે કૃષિ ક્ષેત્રમાં સ્થિરતા જાળવી રાખવા અને ખેડૂતોના હિતોની સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવા માટે એક ઉચ્ચ સ્તરીય સમીક્ષા બેઠકની અધ્યક્ષતા કરી હતી. બેઠકમાં આગામી ખરીફ સીઝનની તૈયારીઓને સુદ્રઢ કરવા તથા આવશ્યક કૃષિ સામગ્રીઓની અવિરત ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવા પર વિશેષ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું હતું.

બેઠક દરમિયાન શ્રી ચૌહાણે સક્રિય વહીવટની આવશ્યકતા પર ભાર મૂકતા કૃષિ મંત્રાલયના વરિષ્ઠ અધિકારીઓને નિર્દેશ આપ્યા હતા કે તેઓ વૈશ્વિક અનિશ્ચિતતાઓ વચ્ચે ખેડૂતોને સમયબદ્ધ અને અસરકારક સહાય પૂરી પાડવા માટે જરૂરી પગલાં લે.

બેઠકનો એક મુખ્ય કેન્દ્રબિંદુ ખાતરોનો સમાન અને અવિરત પુરવઠો સુનિશ્ચિત કરવાનો રહ્યો હતો. કેન્દ્રીય મંત્રીએ 'ફાર્મર આઈડી' પ્રણાલીના અમલીકરણમાં તેજી લાવવા નિર્દેશ આપ્યા હતા, જેનાથી વિતરણ પ્રણાલીમાં પારદર્શિતા અને કાર્યક્ષમતા વધશે. તેમણે એવો સંકેત પણ આપ્યો હતો કે રાજ્ય સરકારો સાથે વધુ પરામર્શ કરી સંકલન મજબૂત કરવામાં આવશે તથા વિતરણ તંત્રને વધુ સરળ બનાવવામાં આવશે.

બજારમાં અનિયમિતતાઓ વિરુદ્ધ કડક વલણ અપનાવતા શ્રી ચૌહાણે ખાતરો અને બિયારણોની કાળાબજારી તેમજ સંગ્રહખોરી સામે કડક કાર્યવાહીના નિર્દેશ આપ્યા હતા. તેમણે સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે આવી પ્રવૃત્તિઓને કોઈપણ સંજોગોમાં સ્વીકારવામાં આવશે નહીં અને રાજ્ય સરકારોને ખેડૂતોના હિતોની રક્ષા માટે કઠોર પગલાં લેવા આગ્રહ કર્યો હતો.

બેઠકમાં કૃષિ-રસાયણો અને બીજ પ્રોસેસિંગ માટે જરૂરી મહત્વની સામગ્રીઓ, જેમ કે બીજ સુકવવામાં વપરાતા ગેસની ઉપલબ્ધતાની પણ સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી. શ્રી ચૌહાણે કૃષિ અને સંલગ્ન ઉત્પાદનો, ખાસ કરીને દૂધ માટે પેકેજિંગ મટીરીયલની પૂરતી ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવા પર ભાર મૂક્યો હતો તથા સપ્લાય ચેઈનને સ્થિર રાખવા માટે સંબંધિત મંત્રાલયો સાથે સંકલન સાધવા નિર્દેશ આપ્યા હતા.

દેખરેખ અને તાત્કાલિક પ્રતિસાદને સુદ્રઢ કરવાના હેતુથી કૃષિ ક્ષેત્ર માટે એક સમર્પિત 'સ્પેશિયલ સેલ'ની સ્થાપના કરવામાં આવી છે, જે ૨૪×૭ દેખરેખ રાખશે. આ સેલ ખાતર, બિયારણ અને જંતુનાશકોની ઉપલબ્ધતા પર નિયમિત નજર રાખશે તથા સાપ્તાહિક રિપોર્ટ કેન્દ્રીય મંત્રીને રજૂ કરશે, જેથી જરૂરિયાત મુજબ સમયસર હસ્તક્ષેપ સુનિશ્ચિત કરી શકાય.

પોતાના વક્તવ્યમાં શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે સરકારની પ્રતિબદ્ધતા દોહરાવતા કહ્યું હતું કે ખેડૂતોને આવશ્યક કૃષિ સામગ્રીઓની અવિરત ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે તમામ જરૂરી પગલાં લેવામાં આવી રહ્યા છે. તેમણે વિશ્વાસ વ્યક્ત કર્યો હતો કે આ સમન્વિત પ્રયાસો કૃષિ ક્ષેત્રની મજબૂતીને વધુ દ્રઢ કરશે અને ખેડૂતોને નિરંતર ઉત્પાદકતા અને વિકાસની દિશામાં આગળ વધવામાં મદદરૂપ થશે.

માનનીય કેન્દ્રીય કૃષિ મંત્રી શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે રવી પાક માટે ₹ ૧૧,૬૯૮ કરોડની MSP (લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ) ખરીદીને મંજૂરી આપી.

માનનીય કેન્દ્રીય કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ તથા ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રી શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે હરિયાણા, ઉત્તર પ્રદેશ અને કર્ણાટકમાં રવિ ૨૦૨૬ સીઝન માટે લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ (MSP) મિકેનિઝમ હેઠળ કઠોળ અને તેલીબિયાંની મોટા પાયે ખરીદીને મંજૂરી આપી છે. કુલ મંજૂર કરાયેલ ખરીદી ૧૮ લાખ મેટ્રિક ટનથી વધુ છે, જેનું અંદાજિત MSP મૂલ્ય ₹૧૧,૬૯૮ કરોડથી વધુ છે. આ નિર્ણયથી લાખો ખેડૂતોને તેમના પાકના વળતરદાયી ભાવ મળવાની ખાતરી થશે.

આ ખરીદી પ્રાઈસ સપોર્ટ સ્કીમ (PSS) હેઠળ કરવામાં આવશે, જે ખેડૂતોને ખાતરીપૂર્વક બજાર સહાય પૂરો પાડશે અને તેમને ઓછા ભાવે વેચાણ કરવાની મજબૂરીથી બચાવશે.

હરિયાણામાં, મંત્રીએ ૩.૭૩ લાખ મેટ્રિક ટનથી વધુ ચણા અને રાયડાની ખરીદીને મંજૂરી આપી છે, જેનું MSP મૂલ્ય ₹૨,૩૧૨ કરોડથી વધુ છે. આ પહેલ ખેડૂતોને તેમના ઉત્પાદન માટે યોગ્ય અને સ્થિર વળતર સુનિશ્ચિત કરીને લાભદાયક સાબિત થશે.

ઉત્તર પ્રદેશ માટે, અંદાજે ૧૪.૩૧ લાખ મેટ્રિક ટન ચણા, મસૂર અને રાયડાની ખરીદી માટે મંજૂરી આપવામાં આવી છે. આ ખરીદીનું MSP મૂલ્ય આશરે ₹૯,૩૪૧ કરોડ અંદાજવામાં આવ્યું છે, જે રાજ્યમાં કઠોળ અને તેલીબિયાં પકવતા ખેડૂતોને ટેકો આપવા માટેની દ્રઢ પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે. નોંધનીય છે કે, મસૂરની ખરીદી માટેની સંપૂર્ણ માંગને મંજૂરી આપવામાં આવી છે, જે ખેડૂતોનો આત્મવિશ્વાસ વધુ મજબૂત કરશે.

કર્ણાટકમાં, સરકારે PSS હેઠળ ૬,૯૨૩ મેટ્રિક ટન સોફ્ફ્લાવર ની ખરીદીને મંજૂરી આપી છે, જેનું MSP મૂલ્ય ₹૪૫.૨૭ કરોડ છે. આ પહેલ તેલીબિયાંના પાકની ખેતી કરતા ખેડૂતોને ટેકો આપશે અને કૃષિમાં વિવિધતા લાવવાને પ્રોત્સાહન આપશે.

આ મંજૂરીઓ વૈજ્ઞાનિક અને સુવ્યવસ્થિત ખરીદી પ્રણાલી સુનિશ્ચિત કરીને કૃષિ ક્ષેત્રને મજબૂત કરવાની દિશામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે. આ પહેલ માત્ર ખેડૂતોને વાજબી અને નફાકારક ભાવો જ પૂરા પાડશે નહીં પરંતુ દેશમાં ખાધ અને પોષણ સુરક્ષા વધારવામાં પણ યોગદાન આપશે.

કઠોળ અને તેલીબિયાં પર સરકારના સતત ધ્યાનથી સ્થાનિક ઉત્પાદનમાં વધારો થવાની, આયાત પર નિર્ભરતા ઘટવાની અને આત્મનિર્ભરતા વધવાની અપેક્ષા છે. વધુમાં, મજબૂત પોઈન્ટ-ઓફ-સેલ (POS) આધારિત ખરીદી પ્રણાલી પારદર્શિતા અને સીધા ખેડૂતોને સમયસર ચુકવણી સુનિશ્ચિત કરશે.

માનનીય પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના વિઝનને પુનરોચ્ચાર કરતા શ્રી શિવરાજ સિંહ ચૌહાણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે આવા પગલાં ખેડૂતોને સશક્ત બનાવશે, કૃષિ અર્થતંત્રને મજબૂત કરશે અને સ્થિતિસ્થાપક તથા આત્મનિર્ભર ભારતના નિર્માણમાં યોગદાન આપશે.

મંથન સત્રમાં ખાતર આત્મનિર્ભરતા માટે વ્યૂહાત્મક રોડમેપ તૈયાર

નેશનલ એકેડેમી ઓફ એગ્રીકલ્ચરલ સાયન્સીસ (NAAS) એ ખાતરોમાં આત્મનિર્ભરતા (આત્મનિર્ભર ભારત) પ્રાપ્ત કરવા માટે એક વ્યૂહાત્મક રોડમેપ તૈયાર કરવા માટે ઉચ્ચ સ્તરીય વિચાર-વિમર્શ સત્રનું આયોજન કર્યું હતું. આ સત્રમાં સરકાર, શિક્ષણવિદો, ખાતર ઉદ્યોગ અને ખેડૂત સમુદાયના પ્રતિનિધિઓએ ભાગ લીધો હતો અને ભારતની ખાતર પ્રણાલીને સુદ્રઢ બનાવવા પર વિચાર-વિમર્શ કર્યો હતો.

સત્ર બાદ મીડિયાને સંબોધતા કૃષિ સંશોધન અને શિક્ષણ વિભાગ (DARE) ના સચિવ, ભારતીય કૃષિ સંશોધન પરિષદ (ICAR) ના મહાનિદેશક અને NAAS ના અધ્યક્ષ ડો. એમ.એલ. જાટે જણાવ્યું હતું કે વર્ષ ૨૦૪૭ સુધીમાં આત્મનિર્ભર ભારતના લક્ષ્યને પ્રાપ્ત કરવામાં કૃષિ ક્ષેત્રની મહત્વની ભૂમિકા હશે. તેમણે જણાવ્યું કે હરિત ક્રાંતિ દરમિયાન ખાતરોએ મહત્વનું યોગદાન આપ્યું હતું, પરંતુ વર્તમાનમાં તેમની ઉપયોગ ક્ષમતામાં ઘટાડો અને અસંતુલિત ઉપયોગ જેવા પડકારો સામે છે.

ડૉ. જાટે જણાવ્યું કે ભારત દર વર્ષે અંદાજે ૩૩ મિલિયન ટન ખાતરોનો વપરાશ કરે છે, જેમાં મોટો હિસ્સો આયાતી હોય છે. આવી સ્થિતિમાં આયાત પરની નિર્ભરતા ઘટાડવી અત્યંત આવશ્યક છે. તેમણે ટૂંકા ગાળાની, મધ્યમ ગાળાની અને લાંબા ગાળાની વ્યૂહરચનાઓ સાથે એક સર્વગ્રાહી અભિગમ અપનાવવા પર ભાર મૂક્યો હતો, જેમાં જમીનનું સ્વાસ્થ્ય મજબૂત કરવું, સંતુલિત ખાતર ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપવું અને ખેડૂતોમાં જાગૃતિ લાવવાનો સમાવેશ થાય છે.

તેમણે ખાતરના ઉપયોગને વધુ અસરકારક બનાવવા માટે પ્રિસિઝન ન્યુટ્રિઅન્ટ મેનેજમેન્ટ, આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI) અને સેન્સર આધારિત પ્રણાલીઓ જેવી આધુનિક તકનીકોના ઉપયોગ પર પણ ભાર મૂક્યો હતો. આ ઉપરાંત, પાક વિવિધતા, 'વેસ્ટ-ટુ-વેલ્થ' પહેલ હેઠળ જૈવિક કચરાનું રિસાયક્લિંગ અને જૈવિક વિકલ્પોના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપવાને પણ ટકાઉ વિકાસની દિશામાં મહત્વપૂર્ણ પગલાં ગણાવ્યા હતા.

સહભાગીઓએ મજબૂત સંશોધન અને વિકાસ, નીતિગત સુધારા અને નવીન ખાતરોના પ્રોત્સાહન સાથે બહુઆયામી વ્યૂહરચના અપનાવવાની ભલામણ કરી હતી. રોડમેપમાં સ્વદેશી ખનિજ સંસાધનોનો ઉપયોગ, અદ્યતન કમ્પોસ્ટિંગ તકનીકો અને ઉત્તમ કૃષિ પદ્ધતિઓ દ્વારા જૈવિક અને રાસાયણિક ખાતરોના સમન્વિત ઉપયોગ પર પણ ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.

સત્રમાં 'ઇન્ટિગ્રેટેડ ન્યુટ્રિઅન્ટ સપ્લાય એન્ડ મેનેજમેન્ટ' (INSM) પર મિશન મોડ કાર્યક્રમની આવશ્યકતાને પણ રેખાંકિત કરવામાં આવી હતી, જેનો ઉદ્દેશ્ય આગામી ૩ વર્ષમાં ઓછામાં ઓછા ૨૫% ખનિજ ખાતરોને જૈવિક વિકલ્પોથી બદલવાનો છે. નિષ્ણાતોએ મોટા પાયે અસરકારક પદ્ધતિઓ અપનાવવા માટે AI આધારિત ડિજિટલ પ્લેટફોર્મના ઉપયોગ પર પણ ભાર મૂક્યો હતો.

વિચાર-વિમર્શમાં એ પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે ખાતર સબસિડીને જમીનના સ્વાસ્થ્ય સાથે જોડીને તેનું તર્કસંગત નિર્ધારણ કરવામાં આવે અને ખાતરોનો કાર્યક્ષમ ઉપયોગ પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે. સત્રનો સમાપન એ સહમતિ સાથે થયો કે ભારતમાં ટકાઉ, કાર્યક્ષમ અને આત્મનિર્ભર ખાતર વ્યવસ્થાપનની દિશામાં એક વ્યાપક પરિવર્તનની આવશ્યકતા છે.

KRIBHCO
Cooperative and beyond...

કૃભકો ના એમડી શ્રી એસ. એસ. યાદવે ઓમઇફ્કો ની એજીએમ નું નેતૃત્વ કર્યું, જે વૈશ્વિક નેતૃત્વને વધુ મજબૂત બનાવે છે.

કૃભકો ના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અને ઓમઇફ્કો ના ચેરમેન શ્રી એસ.એસ. યાદવે મસ્કત ખાતે યોજાયેલી વાર્ષિક સાધારણ સભા ની અધ્યક્ષતા કરી હતી.

આ બેઠકમાં તેમનું નેતૃત્વ જવાબદારીની ઊંડી ભાવના અને વ્યૂહાત્મક દિશા દર્શાવે છે, જે સંસ્થાની કાર્યકારી શ્રેષ્ઠતા અને આંતરરાષ્ટ્રીય સહયોગ પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતાને વધુ મજબૂત બનાવે છે. આ પ્રસંગે ખાતર ક્ષેત્રમાં ભાગીદારીને સુદ્રઢ કરવા અને ટકાઉ વિકાસ સુનિશ્ચિત કરવાના સતત પ્રયાસો પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.

શ્રી યાદવની ઉપસ્થિતિએ શાસન, જવાબદારી અને દ્રષ્ટિપૂર્ણ નેતૃત્વ પ્રત્યેની અટલ સમર્પણ ભાવનાને રેખાંકિત કરી છે, જે વૈશ્વિક કૃષિ અને ઔદ્યોગિક સહયોગને આગળ વધારવામાં કૃભકો અને ઓમઇફ્કો ની ભૂમિકાને વધુ મજબૂત બનાવે છે.

પૂર્વી ભારતમાં ટકાઉ કૃષિને સુદ્રઢ કરવા બદલ કૃભકો ને પ્રતિષ્ઠિત સન્માન પ્રાપ્ત.

ભારતના સહકારી કૃષિ ક્ષેત્ર માટે ગૌરવની ક્ષણે, કૃભકો ને રિજનલ પોલિસી ડાયલોગ સિરીઝ ૨૦૨૬ - બિહાર અને ઝારખંડમાં જમીન સ્વાસ્થ્ય સંવર્ધન અને ટકાઉ કૃષિ પદ્ધતિઓને પ્રોત્સાહન આપવામાં ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન માટે સન્માનિત કરવામાં આવ્યા. આ પ્રતિષ્ઠિત કાર્યક્રમ એમિટી યુનિવર્સિટી, પટના ખાતે આયોજિત કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં નીતિ-નિર્માતાઓ, કૃષિ નિષ્ણાતો અને ક્ષેત્રના વિવિધ હિતધારકોએ ભાગ લીધો હતો.

કૃભકોને મૃદા સ્વાસ્થ્ય અને ટકાઉ કૃષિ પુરસ્કાર થી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા, જે જમીનની ઉત્પાદકતા વધારવા, સંતુલિત પોષક તત્વોના સંચાલનને પ્રોત્સાહિત કરવા અને પર્યાવરણને અનુકૂળ કૃષિ પદ્ધતિઓને પ્રોત્સાહન આપવાના તેમના નિરંતર પ્રયાસોની સ્વીકૃતિ છે.

સંસ્થા વતી આ સન્માન સીએમઓ, નોઈડા ખાતેના ડેપ્યુટી મેનેજર (માર્કેટિંગ) શ્રી નીરજ નાગરે સ્વીકાર્યું હતું. આ પુરસ્કાર બિહાર સરકારના માનનીય કૃષિ મંત્રી શ્રી રામ કૃપાલ યાદવ દ્વારા, રાજ્યસભા સાંસદ શ્રી સંજય કુમાર ઝાની ગરિમામય ઉપસ્થિતિમાં એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

આ સન્માન ટકાઉ કૃષિ પદ્ધતિઓ દ્વારા ભારતની કૃષિ પાયાને સુદ્રઢ કરવાની કૃભકોની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે. જમીનના સ્વાસ્થ્ય પ્રત્યે જાગૃતિ વધારવા, ખાતરોના જવાબદાર ઉપયોગને પ્રોત્સાહિત કરવા અને ખેડૂતોને સશક્ત બનાવવાના માધ્યમથી સંસ્થા લાંબા ગાળાની કૃષિ સ્થિરતાને આગળ વધારવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી રહી છે.

આ સિદ્ધિ કૃભકોના તે દૃષ્ટિકોણને વધુ મજબૂત કરે છે, જે અંતર્ગત સુદ્રઢ કૃષિ પ્રણાલીઓનો વિકાસ કરીને દેશની ખાધ સુરક્ષા અને પર્યાવરણીય સંતુલનમાં સાર્થક યોગદાન સુનિશ્ચિત કરવામાં આવી રહ્યું છે.

વિકાસ પર વ્યૂહાત્મક ધ્યાન: કૃભકો એ ગુજરાત માટે વાર્ષિક સમીક્ષા અને આયોજન બેઠક યોજી.

કૃભકો એ વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬ માટે ગુજરાત રાજ્ય વાર્ષિક સમીક્ષા બેઠક તથા વર્ષ ૨૦૨૬-૨૭ માટે બિઝનેસ પ્લાન બેઠકનું આયોજન 'ધ હિલોક' ખાતે કર્યું હતું. આ બેઠકમાં વરિષ્ઠ અધિકારીઓ, પ્રાદેશિક પ્રબંધકો અને ફિલ્ડ ટીમોએ ભાગ લીધો હતો, જ્યાં વિતેલા વર્ષની પ્રગતિની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી અને આગામી વર્ષની વ્યૂહરચના નક્કી કરવામાં આવી હતી.

બેઠકમાં ડૉ. પ્રદીપ કુમાર, ડૉ. તેજિંદર સિંઘ, એસ. બી. પંડ્યા અને જતિન બજાજ સહિત પ્રાદેશિક પ્રબંધકો, ફિલ્ડ ઓફિસર અને રાજ્ય સ્તરના પ્રતિનિધિઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

બેઠક દરમિયાન વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬ ના પ્રદર્શનનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું તથા વર્ષ ૨૦૨૬-૨૭ માટે વ્યૂહાત્મક યોજનાઓ તૈયાર કરવામાં આવી હતી. ખાસ કરીને આઉટરીચ (પહોંચ) કાર્યક્રમોને સુદ્રઢ કરવા, સેવા વિતરણમાં સુધારો લાવવા અને ગુજરાતમાં કૃષિ વિકાસને વેગ આપવા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.

આ બેઠક કૃભકો ની સામૂહિક આયોજન નિર્માણ અને નિરંતર સુધારા પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતાને દર્શાવે છે, જેથી ખેડૂતો અને કૃષિ ક્ષેત્રને સતત સશક્ત સમર્થન સુનિશ્ચિત કરી શકાય.

સહકારી શ્રેષ્ઠતાની સમજ મેળવવા માટે લીડરશિપ પ્રોગ્રામના પ્રતિનિધિમંડળે કૃભકો ની મુલાકાત લીધી

નેશનલ કોઓપરેટિવ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (NCUI) ના નેજા હેઠળ નેશનલ કાઉન્સિલ ફોર કોઓપરેટિવ એજ્યુકેશન દ્વારા આયોજિત લિડરશિપ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામના સહભાગીઓએ સંસ્થાની કામગીરી અને સહકારી પદ્ધતિઓ વિશે મૂલ્યવાન સમજ મેળવવા માટે કૃભકો ની મુલાકાત લીધી હતી.

મુલાકાતી પ્રતિનિધિમંડળમાં વિવિધ કૃષિ માર્કેટિંગ મંડળીઓના અધ્યક્ષો અને બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સનો સમાવેશ થતો હતો. તેમને કૃષિ ક્ષેત્રને મજબૂત કરવા અને ખેડૂત સમુદાયોને ટેકો આપવામાં કૃભકોની ભૂમિકા, કામગીરી અને સેવાઓ વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપવામાં આવી હતી.

મુલાકાત દરમિયાન, સંયુક્ત જનરલ મેનેજર (માર્કેટિંગ) શ્રી એલ. પી. ગુડવિન; સંયુક્ત જનરલ મેનેજર (માર્કેટિંગ) ડૉ. તેજિંદર સિંઘ; સંયુક્ત જનરલ મેનેજર (HR) શ્રી ડી. કે. યાદવ; અને ડેપ્યુટી જનરલ મેનેજર (માર્કેટિંગ) શ્રી ગજેન્દ્ર કુમાર સહિતના વરિષ્ઠ અધિકારીઓએ સહભાગીઓને માર્ગદર્શન આપ્યું હતું અને સંસ્થાનું માળખું, સેવાઓ અને સહકારી મોડેલ વિશે ઊંડાણપૂર્વક પરિપ્રેક્ષ્ય રજૂ કર્યા હતા.

આ અભ્યાસ મુલાકાતમાં સોઈલ એન્ડ સીડ લેબોરેટરી (જમીન અને બીજ પ્રયોગશાળા) ની સુવિધાઓની મુલાકાતનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો, જેણે સહભાગીઓને કૃભકોની તકનીકી ક્ષમતાઓનો પ્રત્યક્ષ અનુભવ કરાવ્યો હતો. પ્રશ્નોત્તરીના એક ઇન્ટરેક્ટિવ સત્રએ અનુભવને વધુ સમૃદ્ધ બનાવ્યો હતો, જેનાથી સહભાગીઓ નિષ્ણાતો સાથે સીધો સહકારી કામગીરી વિશેની તેમની સમજને વધુ ઊંડી બનાવી શક્યા હતા.

આ મુલાકાત જ્ઞાનના આદાનપ્રદાન માટે એક અર્થપૂર્ણ મંચ સાબિત થઈ હતી, જે ભારતના સહકારી નિવસનતંત્રને મજબૂત કરવા માટે ક્ષમતા નિર્માણ અને સહયોગી શિક્ષણના મહત્વને રેખાંકિત કરે છે.

કિસાન કુંભ ૨૦૨૬માં કૃભકો એ ખેડૂત-કેન્દ્રીત પહેલોને પ્રમુખતાથી રજૂ કરી.

કૃભકો એ ૩૦-૩૧ માર્ચ, ૨૦૨૬ દરમિયાન આઈઆઈટી (IIT) દિલ્હીના ડોગરા હોલ ખાતે આયોજિત કિસાન કુંભ ૨૦૨૬ માં પોતાની સક્રિય ભાગીદારી નોંધાવી હતી. આ કાર્યક્રમ ખેડૂતો અને કૃષિ હિતધારકો સાથે જોડાવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ મંચ સાબિત થયો હતો, જે ગુણવત્તાયુક્ત કૃષિ-સામગ્રી અને સહકારી ચળવળ દ્વારા ખેડૂત-લક્ષી પહેલોને પ્રોત્સાહન આપવા માટેની કૃભકોની પ્રતિબદ્ધતાને વધુ મજબૂત બનાવે છે.

કાર્યક્રમ દરમિયાન, ઉત્તર પ્રદેશ સરકારના ભૂતપૂર્વ મુખ્ય સચિવ શ્રી દુર્ગા શંકર મિશ્રા (નિવૃત્ત I.A.S.) એ કૃભકો ના સ્ટોલની મુલાકાત લીધી હતી. તેમણે ખેડૂતોને સશક્ત બનાવવા અને ટકાઉ કૃષિ પદ્ધતિઓને આગળ વધારવા માટે સંસ્થાના સતત પ્રયાસોની પ્રશંસા કરી હતી.

કૃભકોના સ્ટોલ પર ખેડૂતો અને કૃષિ-નિષ્ણાતોની ઉત્સાહભેર ભાગીદારી જોવા મળી હતી, જેમણે ખેતીની સુધારેલી તકનીકો, જમીન આરોગ્ય વ્યવસ્થાપન અને સંસ્થાના વિવિધ ઉત્પાદનો વિશે મૂલ્યવાન જાણકારી મેળવી હતી. આ સંવાદોએ ટકાઉ અને પ્રગતિશીલ ખેતી અંગેની જાગૃતિને વધુ સુદ્રઢ બનાવી હતી.

કિસાન કુંભ ૨૦૨૬ માં પોતાની ઉપસ્થિતિ દ્વારા, કૃભકો એ ફરી એકવાર ખેડૂત સમુદાયને ટેકો આપવા અને સ્થિતિસ્થાપક તથા ટકાઉ કૃષિ નિવસનતંત્રના વિકાસમાં યોગદાન આપવા પ્રત્યેનું પોતાનું સમર્પણ પ્રદર્શિત કર્યું છે.

મે મહિનાના મુખ્ય કૃષિ કાર્યો

1 સંગ્રહ

સંગ્રહ કરતા પહેલા અનાજને સારી રીતે ફેલાવીને સૂકવો; કઠોળના પાકમાં ભેજનું પ્રમાણ ૮-૧૦% અને અનાજવાળા પાકોમાં ૧૦-૧૨% હોય ત્યારે જ સંગ્રહ કરો. જીવાત નિયંત્રણ માટે ૧-૩ ગોળીઓ/ટન એલ્યુમિનિયમ ફોસ્ફાઈડ અથવા ૩૦ મિ.લી./ટન ઇથિલિન ડાયબ્રોમાઈડ (EDB) થી ધૂમીકરણ (fumigation) કરો.

બિયારણના સંગ્રહ માટે ગોદામમાં ભોંયતળિયેથી લગભગ ૧ ફૂટ ઊંચું લાકડાનું પ્લેટફોર્મ (ચબૂતરો) બનાવો અને ગુણીઓને દીવાલથી ૧ ફૂટ દૂર રાખો. શણની નવી ગુણીઓ વધુ સારી છે; જૂની ગુણીઓને ૩-૪ દિવસ તડકામાં સૂકવીને અથવા ૦.૧% મેલાથિયાનના દ્રાવણમાં ૧૫-૨૦ મિનિટ પલાળીને, બરાબર સૂકવ્યા પછી જ ઉપયોગમાં લો.

2 ખેતરની તૈયારી

રવી પાકની કાપણી પછી ખેતરની ઊંડી ખેડ કરો, જેનાથી જીવાત, નીંદણ અને તેમના ઈંડા નાશ પામે છે. ત્યારબાદ ખેતરને સમતલ કરો, જેથી પાણીનું સમાન વિતરણ સુનિશ્ચિત કરી શકાય.

3 ખરીફ પાકની તૈયારી

મે માસમાં ખરીફ પાકની વાવણીની તૈયારીઓ શરૂ કરો, જેમાં ખેતરની સફાઈ, ખેડાણ તથા જરૂરી સંસાધનોની વ્યવસ્થા સમયસર સુનિશ્ચિત કરવી આવશ્યક છે.

મગફળી

પિયત વિસ્તારોમાં મગફળીની વાવણી મે મહિનાના પ્રથમ અઠવાડિયા સુધીમાં કરો; સુધારેલી જાતો એમ-૫૨૨, એમ-૩૩૫, એચબી-૮૪ તથા બિન-પિયત (બારાની) વિસ્તારોમાં એમ-૩૭ અનુકૂળ છે. સારી ઉપજ માટે ૪-૫ પિયત આપો - બીજું ૩૫ દિવસે, ત્રીજું ૫૦-૫૫ દિવસે (ઊંડું), તથા ચોથું ૭૦-૭૫ દિવસે આપો.

ઉધઈના નિયંત્રણ માટે ક્લોરપાયરીફોસ ૨૦% ઈસી ૨.૫ લી./હેક્ટર પિયત સાથે આપો તથા કૃમિ (નિમેટોડ) ના નિયંત્રણ માટે કાર્બોફ્યુરાન ૩જી ૨૦ કિગ્રા અથવા ફોરેટ ૧૦જી ૧૦ કિગ્રા/હેક્ટરનો ઉપયોગ કરો.

સૂર્યમુખી

પાકમાં જરૂરિયાત મુજબ પિયત આપી, નિંદામણ અને ગુડાઈ કરી, છોડ પર માટી ચઢાવો; કુલ ૩ પિયત આપો—પહેલું ૩૦-૩૫ દિવસે (સાથે ૧/૩ નાઈટ્રોજન), બીજું ફૂલ આવવાની અવસ્થાએ ૨૦-૨૫ દિવસ પછી તથા ત્રીજું બીજ બનતી વખતે આપો. પરાગનયન માટે મધમાખીઓ ઉપયોગી છે, જેનાથી ઉપજ અને તેલનું પ્રમાણ વધે છે.

જીવાત નિયંત્રણ માટે લીફ હોપર માટે મોનોક્રોટોફોસ ૦.૦૫% અથવા ડાયમેથોએટ ૦.૦૩% અને રસ ચૂસતી જીવાતો માટે ઇમિડાક્લોપ્રિડ/એસીટામિપ્રિડ ૧૨૫ ગ્રામ/હેક્ટરનો છંટકાવ કરો. પાનનો સુકારો (લીફ બ્લાઈટ) રોગ માટે મેન્કોઝેબ ૩ ગ્રામ/લીટર તથા ફૂલ આવવાની અવસ્થાએ ૨% બોરેક્સ અને ૧% ઝિંક સલ્ફેટનો છંટકાવ લાભદાયી છે.

ઉનાળામાં મગ અને અડદ

આ સમયે પાક વૃદ્ધિની અવસ્થામાં હોય છે, તેથી ૧૦-૧૫ દિવસના અંતરે જરૂરિયાત મુજબ હળવું પિયત આપો. વાવણી પછીના શરૂઆતના ૪-૫ અઠવાડિયામાં નિંદામણની સમસ્યા વધુ રહે છે, તેથી પ્રથમ પિયત આપ્યા બાદ નિંદામણ અને ગુડાઈ અવશ્ય કરો.

વાવણીના ૧૫-૨૦ દિવસમાં નિંદામણ અને ગુડાઈ કરી, નિંદામણ પર નિયંત્રણ મેળવો, જેનાથી જમીનમાં હવા સંચરણ વધે છે અને મૂળની ગાંઠોમાં રહેલા સક્રિય જીવાણુઓ વાતાવરણીય નાઈટ્રોજનના સ્થિરીકરણમાં મદદરૂપ થાય છે, જેના પરિણામે પાકની વૃદ્ધિ વધુ સારી થાય છે.

ચોખા

નર્સરી માટેનો યોગ્ય સમય ૧૦-૩૦ મે છે; વિસ્તાર મુજબ સુધારેલી જાતોની પસંદગી કરો તથા ૧૦-૧૨ કિગ્રા/એકર બીજને મીઠાના દ્રાવણમાં સાફ કરી, દવાયુક્ત સારવાર (એમિસાન/સેરાસન અને સ્ટ્રેપ્ટોસાયક્લિન) આપ્યા બાદ ૨૪-૩૬ કલાક પલાળીને અંકુરિત કરો. ખેતરમાં ૧૨-૧૭ ટન કમ્પોસ્ટ ભેળવી ખેડ, પડલિંગ (ગારો) અને ખાતર (યુરિયા, સિંગલ સુપર ફોસ્ફેટ, ઝિંક સલ્ફેટ) નાખી ક્યારીઓ બનાવો અને અંકુરિત બીજ વાવો.

નર્સરીમાં હળવું પિયત જાળવી રાખો, ૨ અઠવાડિયા પછી યુરિયાનો છંટકાવ કરો તથા નિંદામણ નિયંત્રણ માટે બ્યુટાક્લોરનો ઉપયોગ કરો. જરૂરિયાત મુજબ જીવાત અને પોષક તત્વોનું સંચાલન (કાર્બોફ્યુરાન, ફેરસ સલ્ફેટ, ઝિંક સલ્ફેટ) કરો અને પાણી ભરાઈ ન રહે તેનું ધ્યાન રાખો; છોડની રોપણી જૂનમાં ૨૭-૩૦ દિવસે તથા જુલાઈમાં ૬૦ દિવસની અવસ્થાએ કરો.

મકાઈ

હિમાચલ, ઉત્તરાખંડ અને જમ્મુ-કાશ્મીરમાં મે મહિનાના બીજા અઠવાડિયામાં તથા પંજાબમાં મે મહિનાના અંતિમ અઠવાડિયા સુધીમાં વાવણી કરો; વિસ્તાર મુજબ સુધારેલી જાતોની પસંદગી કરો. સારી જળ નિકાસવાળી ગોરાડુ (દોમટ) જમીનમાં ૧૦ ટન કમ્પોસ્ટ, યુરિયા, સિંગલ સુપર ફોસ્ફેટ, મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ અને ઝિંક સલ્ફેટનો સંતુલિત ઉપયોગ કરો તથા ૮ કિગ્રા બીજને બાવિસ્ટીનથી પટ આપીને ૨ ફૂટ હાર વચ્ચેનું અંતર અને ૯ ઇંચ છોડ વચ્ચેનું અંતર રાખીને વાવણી કરો.

નિંદામણ નિયંત્રણ માટે વાવણીના ૨ દિવસની અંદર એટ્રાજીન ૭૦ ડબ્લ્યુ.પી. ૭૦૦-૮૦૦ ગ્રામ/હેક્ટરનો છંટકાવ કરો. વધારાના લાભ માટે મકાઈની બે હાર વચ્ચે સોયાબીન, મગ અથવા અડદની એક હાર લગાવીને મિશ્ર ખેતી અપનાવો, જેનાથી નિંદામણ નિયંત્રણ અને આવક બંનેમાં વૃદ્ધિ થાય છે.

કપાસ

મે મહિનો પિયતની સુવિધા ઉપલબ્ધ હોય ત્યારે કપાસની વાવણી માટે સર્વોત્તમ છે; વિસ્તાર મુજબ સુધારેલી/સંકર જાતોની પસંદગી કરો. ૧૦-૧૭ ટન કમ્પોસ્ટ નાખીને ૩-૪ ઊંડી ખેડ કરો, બીજને એમિસાન, સ્ટ્રેપ્ટોસાયક્લિન અને ક્લોરપાયરીફોસથી પટ આપીને ૨ ફૂટ હાર વચ્ચે અને ૧ ફૂટ છોડ વચ્ચેનું અંતર રાખીને વાવણી કરો.

સંકર કપાસમાં યુરિયા, ડીએપી (DAP), મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ અને ઝિંક સલ્ફેટનો સંતુલિત ઉપયોગ કરો તથા દેશી કપાસમાં જરૂરિયાત મુજબ યુરિયા આપો. નિંદામણ નિયંત્રણ માટે નિંદામણ-ગોડ અથવા સ્ટોમ્પ-૩૦ નો ઉપયોગ કરો, રોગિષ્ઠ છોડ દૂર કરો તથા પાળા પદ્ધતિ (ડૉલી) દ્વારા પિયત આપીને પાણી અને પોષક તત્વોનો કાર્યક્ષમ ઉપયોગ સુનિશ્ચિત કરો.

શેરડી

સીઓએચ-૩૭ જાતની વાવણી મે મહિનાના પ્રથમ અઠવાડિયા સુધીમાં કરો; આ ઝડપથી વધતી, જાડી અને રસદાર જાત છે. વધુ ઊંચાઈ થવા પર પડી જવાથી બચાવવા માટે દ્વિ-હાર પદ્ધતિ, માટી ચઢાવવી અને બાંધકામ કરવું જરૂરી છે તથા ૬ અઠવાડિયા પછી પ્રથમ પિયત આપો. શરદ, વસંત અને પેઢી (મોઢી) પાકમાં મે મહિનામાં ૧૦ દિવસના અંતરે પિયત આપો; હળવી માટી ચઢાવવાથી નિંદામણ નિયંત્રણ અને છોડને ટેકો મળે છે. રોગ-જીવાત નિયંત્રણ માટે સ્વસ્થ બિયારણ અને બીજ માવજત અપનાવો તથા વધુ ઉપદ્રવ જણાય તો ફોરેટ ૧૦જી નો ઉપયોગ કરો.

શાકભાજીના પાકો

ભીંડા

ભીંડાની વાવણી ફેબ્રુઆરી-માર્ચમાં કરવામાં આવે છે અને આ સમયે પાક ફૂલ અને ફળ આવવાની અવસ્થામાં હોય છે, તેથી ૧૦-૧૨ દિવસના અંતરે નિયમિત પિયત આપો. મોઝેક અને લીફ કર્લ (પાનના કોકડવાટ) નો રોગ સફેદ માખી દ્વારા ફેલાય છે; તેના નિયંત્રણ માટે એસીટામિપ્રિડ ૩ ગ્રામ/૧૦ લીટર પાણીમાં ભેળવીને છંટકાવ કરો.

મરચું

મરચીની નર્સરી (ધરૂવાડિયું) મે મહિનાના બીજા અઠવાડિયામાં બનાવો; એક એકર માટે લગભગ ૪૦૦ ગ્રામ બીજ પૂરતું છે અને પૂસા એવરગ્રીન તથા પૂસા જ્વાલા જેવી સુધારેલી જાતો અનુકૂળ છે. રોગોથી બચવા માટે બીજને કેપ્ટાન અથવા થીરમ ૧ ગ્રામ/કિગ્રા બીજના દરે પટ આપીને નર્સરીમાં વાવો, જેથી સ્વસ્થ અને રોગમુક્ત છોડ તૈયાર થાય છે.

બાગાયતી પાકો

કેરી

હોપર (મધિયો) નિયંત્રણ માટે ફળ જ્યારે વટાણા જેવડા હોય તે અવસ્થાએ ૧.૨૫ મિ.લી./લીટર પાણીમાં મોનોક્રોટોફોસ ભેળવીને છંટકાવ કરો. ડેસી માખીના નિયંત્રણ માટે ૦.૨% કાર્બોરીલમાં ૦.૧% ખાંડ અને ૦.૧% મેલાથિયાન ભેળવીને જાળ (ટ્રેપ) બનાવો તથા ભૂકી છારો (પાવડરી મિલ્ડ્યુ) રોગ માટે ૦.૨% દ્રાવ્ય ગંધકનો ઉપયોગ કરો.

ફળો પર કાળા ડાઘા રોકવા માટે ૮ ગ્રામ બોરેક્સ/લીટર પાણીમાં ઓગાળીને છંટકાવ કરો તથા ફળ ખરતા અટકાવવા માટે એનએએ (NAA) ૨૦ પીપીએમનો છંટકાવ લાભદાયી છે.

દ્રાક્ષ

ઉનાળાની ઋતુમાં બાગમાં એક અઠવાડિયાના અંતરે નિયમિત પિયત આપો, જેનાથી છોડની વૃદ્ધિ અને ફળનો વિકાસ સારો રહે છે. એન્થ્રેકનોઝ અને સર્કોસ્પોરા પાનના ટપકાના રોગના નિયંત્રણ માટે મે મહિનાના પ્રથમ અઠવાડિયામાં 0.3% ફાયટાલોન અથવા બ્લિટોક્સનો છંટકાવ કરો તથા સપ્ટેમ્બર સુધી ૧૫ દિવસના અંતરે નિયમિત છંટકાવ ચાલુ રાખો.

ફૂલો અને સુગંધિત છોડ

રજનીગંધા

પાકમાં એક અઠવાડિયાના અંતરે પિયત તથા બે અઠવાડિયાના અંતરે નિંદામણ અને ગુડાઈ કરો, જેથી નિંદામણ પર નિયંત્રણ જળવાઈ રહે. ઉત્તર ભારતના મેદાની વિસ્તારોમાં કંદ રોપણી ફેબ્રુઆરીના અંતથી જુલાઈ સુધી તથા પહાડી વિસ્તારોમાં મે-જૂન સુધી કરવી યોગ્ય છે. રોપણી વખતે હાર વચ્ચેનું અંતર 30-૪0 સેમી અને કંદ થી કંદ વચ્ચેનું અંતર ૧૫-૨૦ સેમી રાખો; પ્રતિ એકર લગભગ ૫૦-૬૦ હજાર કંદની જરૂર પડે છે. ઉત્તમ પુષ્પ ઉત્પાદન માટે 3-૫ સેમી વ્યાસ ધરાવતા કંદ ભેજયુક્ત ખેતરમાં રોપો.

ગુલાબ

જરૂરિયાત મુજબ ગુલાબના પાકને સિંચાઈ અને નીંદણ આપતા રહો.

ગ્લેડીયોલસ

ગ્લેડીયોલસ ફૂલની ખેતીમાં લગભગ ૧૦ થી ૧૨ દિવસના અંતરે પિયત આપવું જોઈએ. ધ્યાન રાખો કે જ્યારે કંદ જમીનમાંથી બહાર આવી રહ્યા હોય ત્યારે તેમને ૨ થી ૩ અઠવાડિયા માટે પાણી આપવાનું બંધ કરી દો. આ રીતે છોડનો વિકાસ સારી રીતે થાય છે.

ઉનાળુ ખેતી પદ્ધતિઓ

પિયત વ્યવસ્થાપન

- ઉનાળાની ઋતુમાં પાકને નિયમિત રીતે પાણી આપો તથા પિયત સવારના અથવા સાંજની સમયે કરો, જેથી પાણીની બચત થાય અને બાષ્પીભવન ઓછું થાય.
- પાણીનો કાર્યક્ષમ ઉપયોગ વધારવા માટે ટપક (ડ્રિપ) અથવા ફુવારા (સ્પ્રિંકલર) પિયત પદ્ધતિ અપનાવો, જેનાથી પાકને યોગ્ય માત્રામાં ભેજ મળે છે અને ઉત્પાદનમાં વધારો થાય છે.

જમીન પરીક્ષણ

- જમીનની ફળદ્રુપતાના આકલન માટે સાચો પ્રતિનિધિ નમૂનો લેવો અત્યંત આવશ્યક છે; એક એકર ખેતરને એક એકમ ગણીને ૮-૧૦ સ્થાનો પરથી ૦-૧૫ સેમી ઊંડાઈ (અથવા પાક મુજબ વધુ ઊંડાઈ) થી નમૂનો લો તથા ઝાડ, કૂવા, ખાતરના ખાડાઓ અને કિનારીઓથી બચો.
- તમામ નમૂનાઓને મિશ્ર કરી ક્વાર્ટરિંગ પદ્ધતિથી ૨૫૦-૫૦૦ ગ્રામ પ્રતિનિધિ નમૂનો તૈયાર કરો, છાંયડામાં સૂકવીને સાફ પોલિથિનમાં ભરો અને ઓળખની વિગતો સાથે જમીન પરીક્ષણ પ્રયોગશાળામાં મોકલો, જેથી પોષક તત્વોની ચોક્કસ ભલામણો પ્રાપ્ત થઈ શકે.

ખાતર અને જૈવિક ખાતર વ્યવસ્થાપન

- ખેતરમાં છાણિયું ખાતર / કમ્પોસ્ટ નાખો.
- લીલો પડવાસ (Green Manure) જેવો કે ઈકડ (ઢેંચા) વાવી શકો છો.
- સંતુલિત ખાતરના ઉપયોગનું આયોજન બનાવો.

બાગાયતી કાર્યો

- કેરી, લીચી અને શાકભાજીમાં પિયત આપો અને મલ્ચિંગ (ભેજ જાળવવા માટે આવરણ) કરો.
- ફળદ્રુપ વૃક્ષોની છાંટણી (કટિંગ) કરો.

જીવાત અને રોગ નિયંત્રણ

- ખેતરની સફાઈ રાખો, નિંદામણ નિયંત્રણ કરો અને જૈવિક કીટનાશક (લીમડા આધારિત) નો ઉપયોગ કરો.
- પાક ચક્ર (પાકની ફેરબદલી) અપનાવો.

પશુપાલન

- પશુઓને ઠંડું અને ચોખ્ખું પાણી આપો.
- લીલો ઘાસચારો ઉપલબ્ધ કરાવો.
- ગરમીથી બચાવવા માટે છાંયડો અને પંખા/કુલરની વ્યવસ્થા કરો.

પશુપાલન

- ટ્રેક્ટર, પંપ સેટ, સ્પ્રે મશીન વગેરેનું સમારકામ (રિપેરિંગ) કરાવો.
- ખરીફ સીઝન માટે તમામ સાધનો તૈયાર રાખો.

જળ સંરક્ષણના ઉપાયો

- ખેતરમાં પાળા બાંધો (મેડબંધી કરો) અને વરસાદી પાણીના સંગ્રહ માટેની તૈયારી કરો.
- તળાવ/ખેત તલાવડીની સફાઈ કરો.

કૃભકો દ્વારા ગુજરાતમાં ખેડૂત લક્ષી વિસ્તરણ પ્રવૃત્તિઓની આછેરી ઝલક

જૂથ ચર્ચા: આણંદ, જિલ્લો: આણંદ, ગુજરાત

જૂથ ચર્ચા: ગોંડલ, જિલ્લો: રાજકોટ, ગુજરાત

સહકારી મંડળી દત્તક કાર્યક્રમ: વિજાપુર, જિલ્લો: મહેસાણા, ગુજરાત

ડીલર્સ કોન્ફરન્સ: ડીસા, જિલ્લો: બનાસકાંઠા, ગુજરાત

જમીન ચકાસણી અભિયાન: કેસરિયા, તાલુકો: ઉના, જિલ્લો: ગીર સોમનાથ, ગુજરાત

ડીલર્સ કોન્ફરન્સ: લુણાવાડા, જિલ્લો: મહીસાગર, ગુજરાત

ડીલર્સ કોન્ફરન્સ: વંથલી, તાલુકો: વંથલી, જિલ્લો: જૂનાગઢ, ગુજરાત

ખેડૂત સભા: સણથલી, તાલુકો: જસદણ, જિલ્લો: રાજકોટ, ગુજરાત

કૃભકો સુરત પ્લાન્ટ ખાતે વ્હીકલ ટ્રેકિંગ સિસ્ટમ (VTS) પર તાલીમ

એપ્રિલ 2026 દરમિયાન, કૃભકો પ્લાન્ટ, સુરત ખાતેના HRD વિભાગે લક્ષિત તાલીમ પહેલ દ્વારા કર્મચારીઓની ક્ષમતાઓ અને કાર્યકારી અસરકારકતા વધારવા તરફના પોતાના પ્રયાસો ચાલુ રાખ્યા હતા. આ મહિના દરમિયાન, કૃભકો પ્લાન્ટ, સુરત ખાતેના HRD વિભાગ દ્વારા "ઈમ્પ્લીમેન્ટેશન ફ્રેમવર્ક એન્ડ ઓપરેશનલ મોડાલિટીઝ – વ્હીકલ ટ્રેકિંગ સિસ્ટમ (VTS)" વિષય પર એક વિશેષ તાલીમ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. સબસિડીવાળા ખાતરોનું પરિવહન કરતા વાહનોના રીઅલ-ટાઇમ મૂવમેન્ટ પર દેખરેખ રાખવા માટે VTS ના અમલીકરણ માટે ખાતર વિભાગના નિર્દેશો મુજબ આ બે દિવસીય કાર્યક્રમ 28-29 એપ્રિલ 2026 ના રોજ યોજાયો હતો. આ સત્રનું સંચાલન કાર્ગો એક્સચેન્જ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડના SVP - બિઝનેસ ડેવલપમેન્ટ, શ્રી બીજો વર્ગીસ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

આ તાલીમનો ઉદ્દેશ્ય વ્હીકલ ટ્રેકિંગ સિસ્ટમના અમલીકરણ માળખા અને કાર્યકારી પાસાઓની સમજ વધારવાનો હતો. તેમાં રીઅલ-ટાઇમ મોનિટરિંગ, સંકલન પ્રક્રિયાઓ અને વિવિધ સ્થળોએ પરિવહન કામગીરીના અસરકારક અમલીકરણ વિશે મૂલ્યવાન માહિતી પૂરી પાડવામાં આવી હતી. આ કાર્યક્રમમાં કૃભકો પ્લાન્ટ, સ્ટેટ ઓફિસ – ગુજરાત અને મુંદ્રા તથા પીપાવાવ પોર્ટના અધિકારીઓએ ભાગ લીધો હતો, જ્યારે કોર્પોરેટ ઓફિસના અધિકારીઓ વર્ચ્યુઅલ માધ્યમથી જોડાયા હતા. સમગ્ર રીતે, આ કાર્યક્રમમાં કર્મચારીઓની સક્રિય ભાગીદારી જોવા મળી હતી. HRD વિભાગ જરૂરિયાત આધારિત તાલીમ પહેલનું આયોજન કરવામાં અને કૃભકો પ્લાન્ટ, સુરત ખાતે સતત સુધારણા અને કાર્યકારી શ્રેષ્ઠતાની સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહન આપવામાં સક્રિય ભૂમિકા ભજવવાનું ચાલુ રાખે છે.

કૃભકો પ્રીમિયર લીગ ૨૦૨૬ – ફિટનેસ, એકતા અને ખેલદિલીની ભાવનાને પ્રોત્સાહન

કૃભકો મેનેજમેન્ટ હંમેશા સંસ્થામાં રમતગમતની મજબૂત સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહિત કરવામાં અગ્રેસર રહ્યું છે. આરોગ્ય, ફિટનેસ અને ટીમ ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપવાના સ્પષ્ટ વિઝન સાથે, સ્પોર્ટ્સ એન્ડ ગેમ્સ કમિટી સતત મહત્તમ કર્મચારીઓ અને તેમના પરિવારના સભ્યોને જોડવા માટે પ્રયત્નશીલ રહે છે, અને તેમને તેમની દૈનિક દિનચર્યામાંથી બહાર આવીને વિવિધ રમતગમતની પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિયપણે ભાગ લેવા માટે પ્રેરિત કરે છે. ભારત સરકારના ફિટ ઈન્ડિયા મૂવમેન્ટ ના વિઝનને અનુરૂપ, કૃભકો તંદુરસ્ત જીવનશૈલીને પ્રોત્સાહન આપવા અને કર્મચારીઓ વચ્ચેના પરસ્પર સંબંધોને મજબૂત કરવા માટે આખા વર્ષ દરમિયાન નિયમિતપણે રમતગમતના કાર્યક્રમોનું આયોજન કરે છે. આ પહેલના ભાગરૂપે, કૃભકો સ્પોર્ટ્સ એન્ડ ગેમ્સ કમિટીએ આમ્રપાલી ગ્રાઉન્ડ, કૃભકો ખાતે કૃભકો પ્રીમિયર લીગ (KPL) ૨૦૨૬ નું સફળતાપૂર્વક આયોજન કર્યું હતું, જેમાં વિવિધ કેટેગરીમાં ઉત્સાહભેર સહભાગીતા જોવા મળી હતી.

૧. મહિલા KPL

મહિલા KPL, એક ટેનિસ બોલ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટ, મહિલા કર્મચારીઓ અને જીવનસાથીઓ માટે આયોજિત કરવામાં આવી હતી. આ વર્ષે, ટુર્નામેન્ટ લીગ ફોર્મેટમાં યોજાઈ હતી, જેમાં ૮ ટીમો અને ૧૦૦ થી વધુ ખેલાડીઓએ ભાગ લીધો હતો. આ ઇવેન્ટ ઉર્જા, ઉત્સાહ અને ખેલદિલીથી ભરેલી હતી.

* સમયગાળો: ૧૩.૦૪.૨૦૨૬ થી ૧૯.૦૪.૨૦૨૬ દરમિયાન રમાયેલ, જેમાં કુલ ૧૧ મેચોનો સમાવેશ થાય છે.
* વિજેતા: કૃભકો રોયલ્સ, શ્રીમતી મમતા કાજલાના નેતૃત્વમાં.
* રનર્સ-અપ: કૃભકો સ્ટ્રાઈકર્સ, શ્રીમતી નિકિતા ગોહિલના નેતૃત્વમાં.

મહિલા KPL એ માત્ર ક્રિકેટની પ્રતિભા જ નથી દર્શાવી પરંતુ મહિલાઓને રમતગમતમાં સક્રિયપણે ભાગ લેવા અને શ્રેષ્ઠ દેખાવ કરવા માટે પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડીને તેમને સશક્ત પણ બનાવી છે.

૨. વરિષ્ઠ કર્મચારીઓ માટે મૈત્રીપૂર્ણ મેચ

વરિષ્ઠ કર્મચારીઓને સન્માનિત કરવા અને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે, 53 વર્ષ અને તેથી વધુ વયના કર્મચારીઓ માટે ૧૯.૦૪.૨૦૨૬ ના રોજ મૈત્રીપૂર્ણ T-10 ટેનિસ બોલ ક્રિકેટ મેચનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. મહિલા KPL ફાઈનલ પછી તરત જ આ મેચ યોજાઈ હતી, જેણે ઉત્સવની ભાવનામાં વધારો કર્યો હતો.

* વિજેતા: કૃભકો રોયલ્સ, જેનું સુકાન શ્રી ભૂપેશ શિશોદિયા, જનરલ મેનેજર (પ્રોડક્શન) એ સંભાળ્યું હતું.
* રનર્સ-અપ: કૃભકો કિંગ્સ જેનું નેતૃત્વ શ્રી પી. ચંદ્ર મોહન, એક્ઝિક્યુટિવ ડાઇરેક્ટર (ઓપરેશન્સ) અને પ્લાન્ટ હેડ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

આશરે 30 વરિષ્ઠ કર્મચારીઓએ ભાગ લીધો હતો, જે દર્શાવે છે કે ફિટનેસ અને ઉત્સાહ માટે ઉંમર કોઈ અવરોધ નથી. તેમના ઉત્સાહપૂર્ણ પ્રદર્શને યુવા કર્મચારીઓ માટે પ્રેરણા સ્ત્રોત તરીકે કામ કર્યું હતું

૩. પુરુષ KPL (ચાલુ)

પુરુષ KPL, એક T-10 ટેનિસ બોલ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટ, ૨૦.૦૪.૨૦૨૬ ના રોજ શરૂ થઈ હતી અને હાલમાં પ્રગતિમાં છે. આ ટુર્નામેન્ટમાં ૧૬ ટીમો અને અંદાજે ૩૨૦ ખેલાડીઓ સાથે જંગી ભાગીદારી જોવા મળી છે.

લીગ મેચો ચાલુ છે, જ્યારે ક્વાર્ટર ફાઈનલ, સેમી ફાઈનલ અને ફાઈનલની આતુરતાથી રાહ જોવાઈ રહી છે. ટુર્નામેન્ટે સમગ્ર સંસ્થામાં એક જીવંત વાતાવરણ ઊભું કર્યું છે, જેમાં કર્મચારીઓ પોતાની ટીમોને ટેકો આપવા માટે એકઠા થયા છે.

આરોગ્ય, ફિટનેસ અને ટીમ ભાવના પ્રત્યે પ્રતિબદ્ધતા:

આવા મોટા પાયે રમતગમતના કાર્યક્રમોના આયોજનમાં કૃભકોના સતત પ્રયાસો કર્મચારીઓના કલ્યાણ પ્રત્યેની તેની ઊંડી પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે. આ પહેલો:

* શારીરિક ફિટનેસ અને સક્રિય જીવનશૈલીને પ્રોત્સાહિત કરે છે.
* તણાવ ઘટાડવામાં અને માનસિક સ્વાસ્થ્ય સુધારવામાં મદદ કરે છે.
* ટીમવર્ક, નેતૃત્વ અને ભાઈચારો કેળવે છે.
* કર્મચારીઓ અને તેમના પરિવારો વચ્ચેના બંધનને મજબૂત બનાવે છે.

ઉચ્ચ મેનેજમેન્ટ, ખાસ કરીને પ્લાન્ટ હેડનો અતૂટ ટેકો અને પ્રોત્સાહન આ કાર્યક્રમોની ભવ્ય સફળતામાં નિમિત્ત બન્યા છે. તેમની સક્રિય સંડોવણી અને પ્રેરણા કર્મચારીઓને પૂરા દિલથી ભાગ લેવા અને તંદુરસ્ત કાર્ય-જીવન સંતુલન (work-life balance) જાળવવા માટે પ્રેરિત કરે છે.

કૃભકો પ્રીમિયર લીગ ૨૦૨૬ એ તંદુરસ્ત, ઉર્જાવાન અને સંયુક્ત કાર્યબળ બનાવવા તરફની કૃભકોની સમર્પણની સાક્ષી છે. આવી પહેલો માત્ર ખેલદિલીને જ પ્રોત્સાહન આપતી નથી પરંતુ સાકલ્યવાદી કર્મચારી વિકાસના સંસ્થાના વિઝનને પણ મજબૂત બનાવે છે.

કૃભકો ની પ્રવૃત્તિઓ ની ઝલક

કૃષક ભારતી કોઓપરેટીવ લિમિટેડ (કૃભકો)

KRISHAK BHARATI COOPERATIVE LIMITED

હજીરા પ્લાન્ટ, સુરત - 394 515 (ગુજરાત)